

Camddefnyddio Sylweddau Adroddiad Blynyddol 2019–2020

Atodiad 1

Data Triniaeth: Camddefnyddio
Sylweddau yng Nghymru 2019–20

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2019-20

Cynnwys

1 Cyflwyniad	3
2 Cefndir	3
3 Ansawdd y Data	3
4 Crynodeb o'r Canlyniadau	5
4.1 Cymharu Ardaloedd	5
4.2 Atgyfeiriadau	5
4.3 Asesiadau	5
4.4 Triniaethau	6
4.5 Amseroedd Aros	6
4.6 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth	6
4.7 Rhesymau dros Gau	6
4.8 Dangosyddion Perfformiad Allweddol	6
5 Cymharu ardaloedd	8
6 Atgyfeiriadau	13
Eithriadau atgyfeirio ar gyfer dadansoddiad o brif sylweddau problematig	21
7 Asesiadau	28

8 Triniaethau	40
9 Amseroedd Aros.....	50
10 Proffiliau Canlyniad Triniaeth (TOPs).....	52
11 Cau Achosion.....	62
12 Crynodeb o Berfformiad	65
Atodiad A: Crynodeb o Ffactorau Allweddol.....	73
Atodiad B: Rhestr o Grwpiau Ffynhonnell Atgyfeirio	75
Atodiad C: Diffiniadau.....	76

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2019-20

1 Cyflwyniad

1.1 Lluniwyd yr adroddiad hwn gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW) mewn cydweithrediad â Llywodraeth Cymru ac Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac mae'n cynnwys ystadegau o Gronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau (WNDSM) ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2019 a 31 Mawrth 2020.

1.2 Dylid darllen yr adroddiad ar y cyd â'r ddogfen 'Proffil Blyneddol Camddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2019-20'. Bydd y ddogfen hon yn darparu gwybodaeth ychwanegol sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau sydd ar gael ar hyn o bryd o ffynonellau a gyhoeddir fel mater o drefn yng Nghymru i gefnogi ac ychwanegu at y wybodaeth a gafwyd drwy WNDSM.

2 Cefndir

2.1 Goruchwylir y gwaith cyffredinol o reoli'r system, gan gynnwys cyngor ar welliannau i'r gronfa ddata, materion perfformiad cenedlaethol sy'n gysylltiedig â'r data a gwaith o ddadansoddi data arall a gesglir fel mater o drefn gan Fwrdd Gwybodaeth a Dadansoddi Data Llywodraeth Cymru (DIAB).

2.2 Mae'n ofynnol i bob darparwr gwasanaeth triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau yng Nghymru, sy'n derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru drwy'r Byrddau Cynllunio Ardal, gydymffurfio â gofynion adrodd y gronfa ddata. Cyhoeddwyd canllawiau cynhwysfawr sy'n cynnwys y set ddata gyffredin a'r canllawiau diffiniol gyntaf ar 1 Mawrth 2006 ac fe'i diwygiwyd yn rheolaidd.

2.3 Gwybodaeth o'r gronfa ddata yw'r ffynhonnell swyddogol o ddata wedi'i ddilysu ar gyfer darparwyr gwasanaethau triniaeth a Byrddau Cynllunio Ardal er mwyn monitro ac adrodd ar berfformiad yn erbyn y Dangosyddion Perfformiad Allweddol cenedlaethol mewn perthynas ag amseroedd aros a chyfraddau ymgysylltu. Mae'r Dangosyddion Perfformiad Allweddol hyn wedi bodoli ers 2006, ond cawsant eu hadnewyddu ym mis Tachwedd 2017 i'w gweithredu ar unwaith.

2.4 Ym mis Ebrill 2009 mabwysiadodd Llywodraeth Cymru adnodd y Proffil Canlyniadau Triniaeth (TOP). Gellir dod o hyd i wybodaeth bellach am yr adnodd yn [Atodiad A](#).

2.5 Yn 2013-14, cynhaliwyd adolygiad o'r set ddata gyffredol yn cynnwys WNDSM. Diben adolygiad ac ailddatblygiad y Set Ddata Camddefnyddio Sylweddau oedd sicrhau bod y data a gyflwynwyd i'r gronfa ddata genedlaethol yn adlewyrchiad cywir o'r modd y darperir Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau. Un o ofynion arwyddocaol y Set Ddata Camddefnyddio Sylweddau newydd oedd nodi nifer o ddigwyddiadau sy'n digwydd yn ystod Taith Cleient, mae hyn yn cynnwys Atgyfeiriad, Asesiad, Dulliau Triniaeth lluosog, Proffiliau Canlyniadau Triniaeth lluosog (TOPS) a Rhyddhau er mwyn gallu dadansoddi'r data yn well yn y dyfodol.

3 Ansawdd y Data

3.1 Mae Tîm Rhanbarthol Ymgynghorol Camddefnyddio Sylweddau (SMARTs) Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda Byrddau Cynllunio Ardal a darparwyr gwasanaethau triniaeth i wella ansawdd data. Fodd bynnag, mae angen bod yn ofalus wrth edrych ar dueddiadau gan nad oedd nifer o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth wedi cyflwyno'r holl ddata ar gyfer y meysydd perthnasol erbyn y dyddiad rhewi, sef 21 Awst 2020. O ganlyniad i atal y broses o gyflwyno data, ni chafodd y data ei rewi tan y dyddiad hwn er mwyn sicrhau bod darparwyr gwasanaethau yn cael digon o amser i gyflwyno'u data. Cafodd y broses o gyflwyno data ei hatal gan Lywodraeth Cymru o 9 Ebrill 2020 tan 24 Mehefin 2020, arweiniodd hyn at oedi cyn derbyn data Mawrth 2020 tan fis Mehefin 2020.

3.2 Rhestrir y materion ansawdd data sy'n effeithio ar yr adroddiad hwn isod:

- Bydd rhywfaint o'r data demograffig yn anghywir gan fod rhai cleientiaid yn amharod neu'n methu â darparu ymatebion cywir i gwestiynau. Bydd hyn bob amser yn wir am system sy'n dibynnu'n bennaf ar hunanadrodd.
- Mae rhai darparwyr gwasanaethau triniaeth yn methu â chau achosion pan fydd cleient yn cael ei drosglwyddo rhwng darparwyr gwasanaethau triniaeth. Mae hyn yn golygu y bydd rhai unigolion yn cael eu cyfrif fwy nag unwaith ar y gronfa ddata. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd rhai cleientiaid yn cael triniaeth gan fwy nag un darparwr gwasanaeth triniaeth.
- Caiff cleientiaid eu categorioedd yn ôl 'prif sylwedd problematig' sy'n golygu y gall llawer o gleientiaid sy'n cael eu categorioedd o dan 'alcohol' hefyd fod yn cael triniaeth ar gyfer camddefnyddio cyffuriau ac i'r gwrthwyneb.
- Ni chofnodwyd y prif sylwedd problematig ar gyfer rhai cleientiaid, gan gynnwys 5,911 o atgyfeiriadau lle nad oedd dyddiad asesu wedi'i gofnodi ar ddyddiad rhewi'r gronfa ddata, 21 Awst 2020. Mae hyn yn uwch na blynedd oedd cynharach oherwydd yn 2014-15, am y tro cyntaf, roedd y maes data sylweddau problematig yn seiliedig ar y digwyddiad asesu yn hytrach na'r digwyddiad atgyfeirio. Felly, hyd yn oed pe bai darparwr y gwasanaeth triniaeth yn cofnodi sylwedd sylfaenol yn lleol ar adeg yr atgyfeiriad, ni fyddai'r wybodaeth wedi'i hadrodd i'r gronfa ddata genedlaethol tan adeg yr asesiad. Yn [Adran 6](#), mae'r 5,911 o atgyfeiriadau hyn wedi'u dadansoddi yn ôl oed/rhyw, ethnigrwydd, Byrddau Cynllunio Ardal a ffynhonnell atgyfeirio at ddibenion gwybodaeth, ond ar gyfer y dadansoddiad dilynol o atgyfeiriadau yn yr adran honno, y mae sylwedd sylfaenol yn elfen allweddol ar ei gyfer, mae'r atgyfeiriadau hyn wedi'u heithrio.

3.3 Mae nifer y darparwyr gwasanaethau triniaeth sy'n cyflwyno i'r gronfa ddata wedi bod yn gostwng yn ystod y 5 mlynedd diwethaf oherwydd bod nifer o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth wedi uno. Er y bu gostyngiad yn nifer y darparwyr gwasanaethau triniaeth sy'n cyflwyno data, cyflwynodd 54 o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth ddata yn 2015-16, 55 yn 2016-17, 44 yn 2017-18, 42 yn 2018-19 a 43 yn 2019-20, nid yw hyn wedi arwain at leihad yn y data a gofnodwyd.

- Roedd diffyg adrodd eang ar sylwedd problematig eilaidd; mae hyn yn llesteirio'r broses o nodi tueddiadau a phatrymau sy'n datblygu yn y defnydd o amryw gyffuriau.

3.4 Mae'r gronfa ddata yn ddeinamig h.y. mae cofnodion yn destun diwygio wrth i ragor o wybodaeth gael ei chyflwyno gan ddarparwyr gwasanaethau triniaeth. Mae hyn yn golygu nad yw ffigurau yn yr adroddiad hwn yn uniongyrchol gymaradwy â'r rhai a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach.

3.5 Ceir crynodeb o'r ffactorau allweddol sy'n ymwneud â'r adroddiad hwn yn [Atodiad A](#).

4 Crynodeb o'r Canlyniadau

4.1 Cymharu Ardaloedd

Ceir cymhariaeth uniongyrchol rhwng y Bwrdd Cynllunio Ardal (BCA) ar gyfer gweithgarwch atgyfeirio, asesu, trin a chau yn [Adran 5](#).

4.2 Atgyfeiriadau

Mae'r canlynol yn rhoi crynodeb o'r holl weithgarwch yn 2019-20. Felly, mae'r crynodeb hwn yn cynnwys yr holl weithgarwch atgyfeirio o fewn y flwyddyn ac unrhyw wybodaeth asesu, trin neu gau sydd wedi digwydd yn ystod y flwyddyn drwy gysylltiad ag argyfeiriadau cyn 1 Ebrill 2019.

- Cafwyd 23,887 o atgyfeiriadau i'r gronfa ddata yn 2019-20, a 2,186 o atgyfeiriadau eraill na wnaethant fynychu (DNA) cyn eu hasesu.
- Roedd hyn yn ostyngiad bach mewn atgyfeiriadau o'i gymharu â'r llynedd, gyda gostyngiad o 4.3% ers 2018-19 (24,971). Gweler [Siart 4.1](#) am gyfres amser.
- Cafodd rhai cleientiaid eu hatgyfeirio fwy nag unwaith yn ystod 2019-20 gyda'r 23,887 o atgyfeiriadau yn ymwneud â 17,026 o unigolion, yr oedd 10,135 ohonynt yn newydd i'r gronfa ddata.
- Yn 2019-20, nid oedd gan nifer fawr o atgyfeiriadau (5,911) brif sylwedd problematig cysylltiedig oherwydd na fu asesiad (gweler "Eithriadau atgyfeirio ar gyfer dadansoddi sylweddau sylfaenol" am ragor o fanylion), ac felly ar gyfer dadansoddiad dilynol o atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd, mae'r atgyfeiriadau hyn wedi'u heithrio.
- O'r 22,887 o atgyfeiriadau, nid oedd gan 5,911 brif sylwedd problematig cysylltiedig. O'r 17,976 o atgyfeiriadau sy'n weddill:
 - Nodwyd mai alcohol oedd y prif sylwedd problematig yn 51.1% o'r atgyfeiriadau hyn ac roedd 48.4% â chyffuriau fel y prif sylwedd problematig; mewn 0.4% o achosion roedd dyddiad asesu ond ni chofnodwyd y prif sylwedd problematig.
 - Roedd dynion yn cyfrif am 62.4% o atgyfeiriadau alcohol a 71.7% o atgyfeiriadau cyffuriau.
 - Yr canolrif oed ar gyfer atgyfeiriadau alcohol oedd 43, tra bod y canolrif oed ar gyfer cyffuriau yn 33.
 - Roedd 15.2% o atgyfeiriadau alcohol (lle nodwyd oed) ar gyfer cleientiaid o dan 30 oed – y ffigur cymharol ar gyfer atgyfeiriadau cyffuriau oedd 36.7%.
- Roedd atgyfeiriadau Heroin yn cyfrif am 18.5% (3,304), roedd atgyfeiriadau Canabis yn cyfrif am 10.7% (1,914) ac roedd Cocên yn cyfrif am 6.9% (1,233) o'r holl atgyfeiriadau, cynnydd o 3.0% (555) yn 2015-16.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Atgyfeiriadau yn [Adran 6](#).

4.3 Asesiadau

- Cyfanswm nifer y cleientiaid a aseswyd yn 2019-20 oedd 18,184 sy'n ostyngiad bach o 3.2% o 2018-19 (18,770). Gweler [Siart 4.1](#) ar gyfer y Gyfres Amser.
- Yn 2019-20 roedd 8,787 aseswyd o gleientiaid cyffuriau o gymharu â 9,310 o gleientiaid alcohol.
- Dynion oedd 62.6% o asesiadau alcohol a 71.8% o asesiadau cyffuriau.
- Roedd asesiadau Heroin yn cyfrif am 18.2% (3,312), roedd asesiadau Canabis yn cyfrif am 10.8% (1,964) ac roedd Cocên yn cyfrif am 6.9% (1,246) o'r holl asesiadau, lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Asesiadau yn [Adran 7](#).

4.4 Triniaethau

- Cyfanswm nifer y cleientiaid a gychwynnodd driniaeth yn 2019-20 oedd 15,796, i lawr 3.8% o gymharu â 2018-19 (16,397). Gweler [Siart 4.1](#) ar gyfer y Gyfres Amser.
- Yn 2019-20, 7,825 oedd nifer y cleientiaid cyffuriau yn dechrau triniaeth o gymharu â 7,838 o Gleientiaid alcohol.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Triniaethau yn [Adran 8](#).

4.5 Amseroedd Aros

- O'r 15,778 o gleientiaid a ddechreuodd driniaeth (ac a oedd ag amseroedd aros dilys), y ganran a ddechreuodd o fewn 20 diwrnod gwaith oedd 91.5% yn 2019-20, cynnydd bach o 2018-19 (91.3%), ac mae'n cynnwys alcohol, cyffuriau a phrif sylwedd problematig na nodwyd. Noder na ellir gwneud cymariaethau â ffigurau a adroddwyd mewn adroddiadau cynharach. Gweler paragraff 3.5 o'r adran [ansawdd data](#) am ragor o fanylion.
- Cafodd 90.9% (7,119) o gleientiaid ag alcohol fel y prif sylwedd problematig eu trin o fewn 20 diwrnod gwaith, tra bod 92.1% (7,202) o gleientiaid â chyffuriau fel y prif sylwedd problematig wedi cael eu trin o fewn 20 diwrnod gwaith. Roedd hyn yn gynnydd yng nghanran y cleientiaid a gafodd driniaeth o 90.3% (7,494) ar gyfer alcohol a 91.6% (7,371) ar gyfer cyffuriau yn 2018-19.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Amseroedd Aros yn [Adran 9](#).

4.6 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth

- Dengys Tabl 10.1a-10.1f y gostyngiadau cyffredinol yn amllder y defnydd o alcohol a chyffuriau rhwng TOP cychwyn a TOP ymadael.
- Dengys Tabl 10.1g-10.1i y newid cyffredinol mewn iechyd corfforol, iechyd seicolegol ac ansawdd bywyd rhwng TOP cychwyn a TOP ymadael.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Proffiliau Canlyniadau Triniaeth yn [Adran 10](#).

4.7 Rhesymau dros Gau

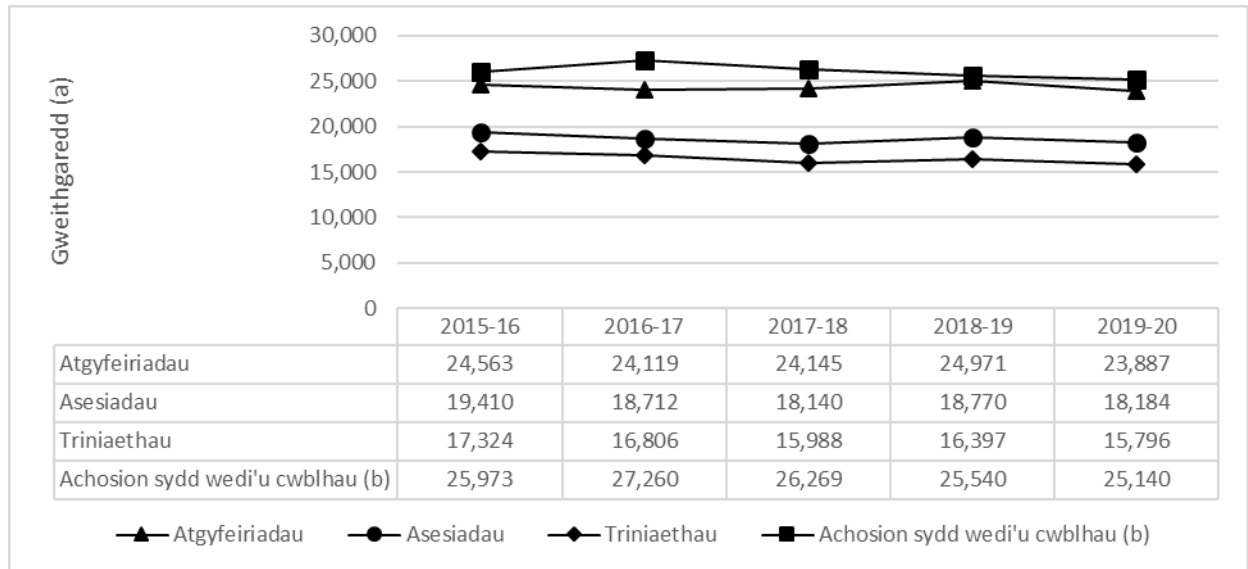
- Mae canran yr achosion sy'n gorffen gyda chau cynlluniedig wedi cynyddu o 47.8% yn 2015-16 i 53.9% yn 2019-20.
- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Cau Achosion yn [Adran 11](#).

4.8 Dangosyddion Perfformiad Allweddol

- Dengys Tabl 12.1 i 12.5 y Pum Dangosydd Perfformiad Allweddol ar gyfer y Byrddau Cynllunio Ardal.
- Dangosodd canran yr achosion a orffennodd gyda DNA ar ôl asesiad ostyngiad bob blwyddyn o 17.4% yn 2015-16 i 11.0% yn 2019-20.
- Mae canran y cleientiaid sy'n dechrau triniaeth o fewn 20 diwrnod gwaith wedi cynyddu o 83.5% yn 2015-16 i 91.5% yn 2019-20.
- Roedd canran yr achosion a nododd ostyngiad, dim newid neu ymatal o ran camddefnyddio sylweddau problematig yn uwch yn 2019-20 o gymharu â'r 4 blynedd blaenorol.
- Mae canran yr achosion a gaewyd drwy gau â thriniaeth gadarnhaol wedi bod yn cynyddu o flwyddyn i flwyddyn, gydag 82.5% yn 2019-20 o'i gymharu â 71.2% yn 2015-16.
- Eleni, mae'r dangosydd perfformiad allweddol ar gyfer feirws a gludir yn y gwaed (BBV) wedi'i gyflwyno, sy'n adrodd ar nifer a chanran y cleientiaid sy'n cael eu profi ar gyfer BBV.

- Dangosir canlyniadau manwl ar gyfer Dangosyddion Perfformiad Allweddol yn [Adran 12](#).

Siart 4.1: Cyfres amser cyfanswm y gweithgarwch (a)



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- a) Yn cynnwys sylweddau anhysbys
 b) Yn cynnwys cofnodion lle na fynychodd y cleient cyn yr asesiad.

5 Cymharu ardaloedd

Mae Tabl 5.1 yn dangos nifer yr atgyfeiriadau, asesiadau, triniaethau ac achosion a gaewyd yn 2019-20 gan y Bwrdd Cynllunio Ardal (BCA).

Tabl 5.1: Gweithgaredd yn ôl ardal breswyllo yn 2019-20

Bwrdd Cynllunio Ardal	Atgyfeiriadau	Asesiadau	Triniaethau a Ddechreuwyd	Achosion a Gaewyd
Gogledd Cymru	5,531	3,297	3,189	5,320
Powys	717	607	604	797
Hywel Dda	3,254	2,616	2,451	3,587
Bae'r Gorllewin (a)	2,438	2,070	1,899	2,121
Caerdydd a'r Fro	3,695	2,646	975	4,050
Cwm Taf Morgannwg (b)	2,860	2,459	2,326	3,217
Gwent	4,330	3,533	3,458	4,949
Y Tu Allan i Gymru	936	848	841	957
Anhysbys	126	108	53	142
Cyfanswm	23,887	18,184	15,796	25,140

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (b) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg.

Mae Tabl 5.2 yn dangos nifer y cofnodion a fyddai wedi bod ar agor ar 31 Mawrth bob blwyddyn h.y. heb ddyddiad cau neu lle roedd y dyddiad cau ar ôl 31 Mawrth, yn ôl BCA a phrif sylwedd problematig, sef alcohol neu gyffuriau.

Tabl 5.2: Cyfres amser cofnodion agored yn ôl ardal breswyllo

Alcohol	2015-16			2016-17			2017-18			2018-19			2019-20		
	Ar agor	Ar agor gydag asesiad.	Ar agor gyda thriniaeth	Ar agor	Ar agor gydag asesiad.	Ar agor gyda thriniaeth	Ar agor	Ar agor gydag asesiad.	Ar agor gyda thriniaeth	Ar agor	Ar agor gydag asesiad.	Ar agor gyda thriniaeth	Ar agor	Ar agor gydag asesiad.	Ar agor gyda thriniaeth
Gogledd Cymru	1,010	1,010	947	1,110	1,110	1,051	1,077	1,077	1,054	1,127	1,127	1,104	1,175	1,175	1,142
Powys	264	264	259	133	133	133	182	182	179	218	218	218	246	246	245
Hywel Dda	591	591	518	586	586	504	568	568	483	656	656	579	611	611	519
Bae'r Gorllewin (a)	684	684	674	639	639	632	718	718	711	855	855	824	678	678	604
Caerdydd a'r Fro	574	574	453	621	621	481	557	557	425	676	676	450	668	668	494
Cwm Taf Morgannwg (b)	596	596	521	644	644	584	704	704	644	788	788	726	1,192	1,192	1,097
Gwent	922	922	881	1,024	1,024	975	1,027	1,027	968	1,016	1,016	983	945	945	928
Y Tu Allan i Gymru	78	78	70	96	96	89	93	93	86	120	120	113	137	137	130
Anhysbys	28	28	20	37	37	25	38	38	30	51	51	42	44	44	35
Cyfanswm	4,747	4,747	4,343	4,890	4,890	4,474	4,964	4,964	4,580	5,507	5,507	5,039	5,696	5,696	5,194
Cyffuriau															
Gogledd Cymru	1,038	1,038	991	1,180	1,180	1,132	1,254	1,254	1,224	1,445	1,445	1,410	1,543	1,543	1,500
Powys	309	309	308	175	175	173	228	228	224	243	243	242	269	269	268
Hywel Dda	502	502	481	544	544	524	538	538	514	640	640	617	653	653	634
Bae'r Gorllewin (a)	917	917	914	981	981	975	1,042	1,042	1,029	1,294	1,294	1,249	1,266	1,266	1,134
Caerdydd a'r Fro	663	663	583	748	748	665	848	848	714	945	945	759	927	927	761
Cwm Taf Morgannwg (b)	641	641	605	895	895	873	1,004	1,004	980	1,185	1,185	1,158	1,415	1,415	1,370
Gwent	1,063	1,063	1,020	1,172	1,172	1,137	1,315	1,315	1,277	1,312	1,312	1,281	1,429	1,429	1,402
Y Tu Allan i Gymru	180	180	174	216	216	210	267	267	261	273	273	261	287	287	279
Anhysbys	29	29	23	37	37	25	60	60	53	74	74	68	73	73	64
Cyfanswm	5,342	5,342	5,099	5,948	5,948	5,714	6,556	6,556	6,276	7,411	7,411	7,045	7,862	7,862	7,412

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(b) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 5.3a yn dangos hanes atgyfeiriadau yn 2019-20. O'r 23,887 o atgyfeiriadau yn 2019-20, roedd y rhain yn ymwneud â 17,026 o unigolion. Roedd 10,135 (59.5%) o'r unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20 yn achosion newydd, sy'n golygu eu bod wedi cael eu cyfeirio at ddarparwr gwasanaeth triniaeth am y tro cyntaf. Roedd canran yr achosion newydd yn amrywio ar draws ardaloedd BCA, yn amrywio o 49.3% ym Mae'r Gorllewin i 68.8% ym Mhowys. Gwelir ystod debyg yn nhabl 5.3b ar gyfer alcohol a 5.3c ar gyfer cyffuriau, gyda Bae'r Gorllewin yn nodi'r ganran isaf o achosion newydd a Phowys yn nodi'r uchaf ar draws yr ardaloedd BCA.

Tabl 5.3a: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2019-20: Pob Sylwedd

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(ch)	(d)
Gogledd Cymru	5,531	3,914	1.4	2,471	63.1
Powys	717	626	1.1	431	68.8
Hywel Dda	3,254	2,411	1.3	1,549	64.2
Bae'r Gorllewin (f)	2,438	1,586	1.5	782	49.3
Caerdydd a'r Fro	3,695	1,897	1.9	986	52.0
Cwm Taf Morgannwg	2,860	2,166	1.3	1,261	58.2
Gwent	4,330	3,506	1.2	2,119	60.4
Y Tu Allan i Gymru	936	796	1.2	424	53.3
Anhysbys	126	124	1.0	112	90.3
Cyfanswm	23,887	17,026	1.4	10,135	59.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2019-20

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2019-20

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(g) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Tabl 5.3b: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2019-20: Alcohol

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(ch)	(d)
Gogledd Cymru	1,700	1,385	1.2	890	64.3
Powys	270	252	1.1	181	71.8
Hywel Dda	1,326	1,089	1.2	714	65.6
Bae'r Gorllewin (f)	851	585	1.5	343	58.6
Caerdydd a'r Fro	1,625	875	1.9	490	56.0
Cwm Taf Morgannwg	1,412	1,077	1.3	664	61.7
Gwent	1,683	1,475	1.1	948	64.3
Y Tu Allan i Gymru	305	277	1.1	207	74.7
Anhysbys	19	19	1.0	15	78.9
Cyfanswm	9,191	7,034	1.3	4,452	63.3

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2019-20

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2019-20

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(g) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Tabl 5.3c: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2019-20: Cyffuriau

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(ch)	(d)
Gogledd Cymru	1,503	1,222	1.2	687	56.2
Powys	324	286	1.1	189	66.1
Hywel Dda	1,235	937	1.3	561	59.9
Bae'r Gorllewin (f)	1,240	822	1.5	339	41.2
Caerdydd a'r Fro	980	666	1.5	298	44.7
Cwm Taf Morgannwg	1,067	895	1.2	476	53.2
Gwent	1,775	1,506	1.2	831	55.2
Y Tu Allan i Gymru	540	458	1.2	172	37.6
Anhysbys	42	42	1.0	39	92.9
Cyfanswm	8,706	6,834	1.3	3,592	52.6

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2019-20

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2019-20

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(g) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg.

6 Atgyfeiriadau

Cyfanswm nifer yr atgyfeiriadau yn 2019-20 oedd 26,073.

Mae Ffigur 6.1 yn dangos y statws ar hyd y llwybr triniaeth ar gyfer y 26,073 o atgyfeiriadau yn 2019-20. **O'r rhain, roedd gan 2186 DNA cyn cael eu hasesu (a ddangosir ar hyd cangen goch y diagram) ac ar gyfer pob dadansoddiad pellach o atgyfeiriadau, mae'r rhain wedi'u heithrio.**

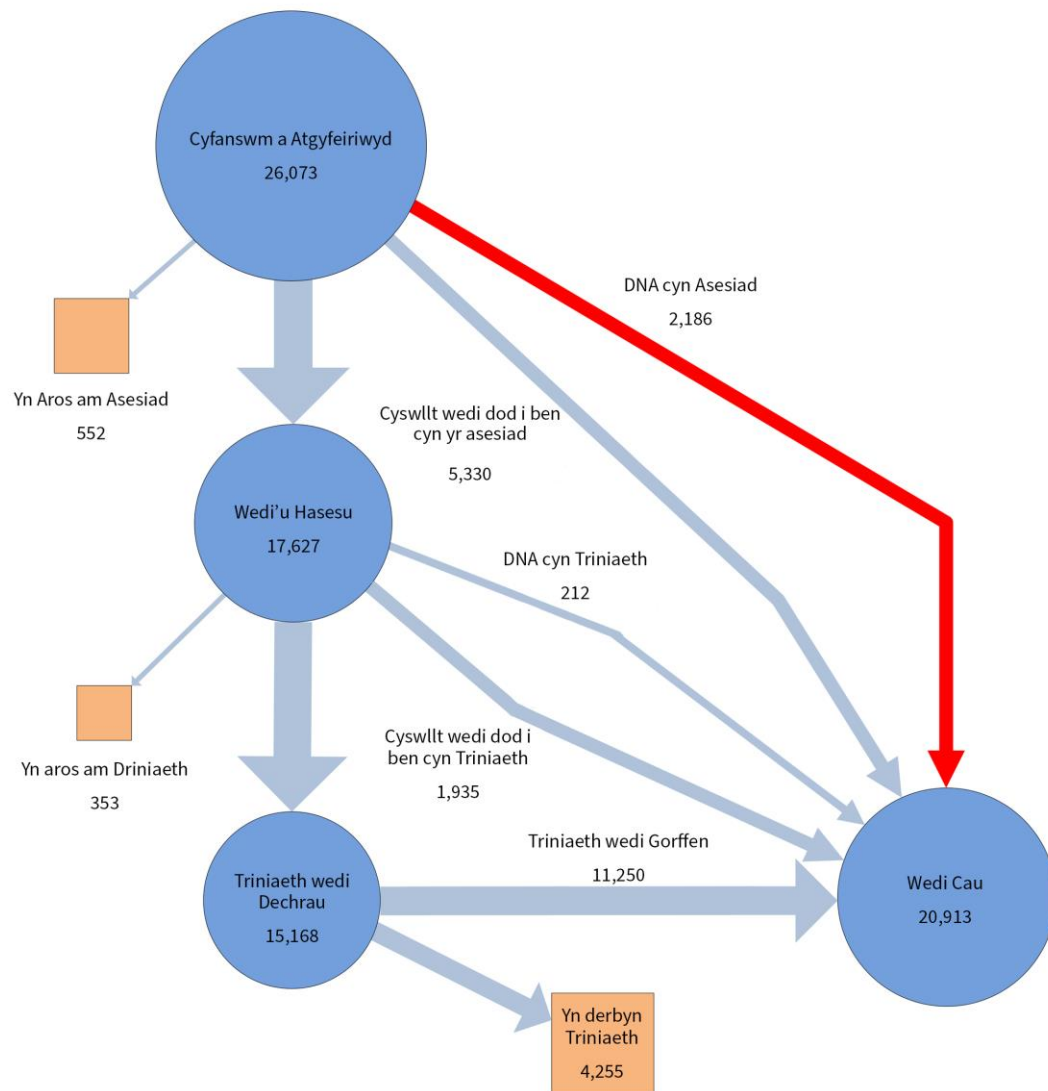
O'r 23,887 o atgyfeiriadau sy'n weddill (ac eithrio'r DNAs cyn cael eu hasesu) yn 2019-20, roedd 20,913 (87.5%) eisoes wedi'u cau erbyn 21 Awst 2020, ac o'r rheini, roedd 15,168 (63.5%) wedi dechrau unrhyw fath o driniaeth cyn cael eu rhyddhau.

O'r 26,073 o atgyfeiriadau yn 2019-20, roedd 5,330 wedi'u cau i wasanaethau cyn cynnal asesiad. Caewyd y rhan fwyaf o'r cofnodion hyn o ganlyniad i dderbyn atgyfeiriad trydydd parti ond pan gysylltwyd â'r cleientiaid, nid oeddent yn ymwybodol bod atgyfeiriad wedi'i wneud, neu yn dilyn asesiad cychwynnol, roedd y cleient wedi dewis peidio â chychwyn ymyriad triniaeth a argymhellwyd, neu nid oedd yn barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu nid oedd angen triniaeth camddefnyddio sylweddau.

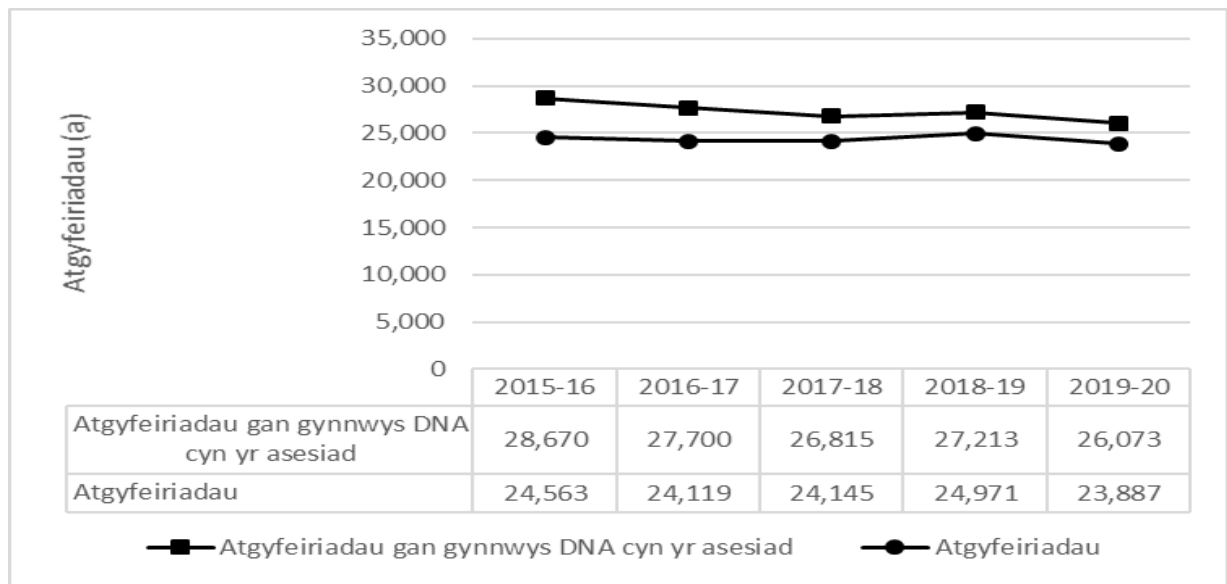
Cafwyd 2,147 o atgyfeiriadau lle cafodd achos y cleient ei gau i wasanaethau cyn i driniaeth ddechrau. O'r rhain, roedd 212 wedi rhoi'r gorau i gysylltu ac fe'u caewyd fel DNA, tra bod y 1,935 arall wedi'u cau am nifer o resymau gwahanol e.e. triniaeth wedi'i thynnu'n ôl, wedi symud, wedi marw ac ati.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 6.1 ond yn ymwneud â gweithgarwch sy'n gysylltiedig ag atgyfeiriadau 2019-20 ac felly nid ydynt yn cynnwys gweithgarwch sy'n ymwneud ag atgyfeiriadau cyn 1 Ebrill 2019.

Ffigur 6.1: Statws presennol ar hyd llwybr triniaeth i'r rhai a atgyfeiriwyd yn 2019-20 (ar ddyddiad rhewi 21 Awst 2020)



Siart 6.1: Cyfres amser atgyfeiriadau



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys sylweddau anhysbys

Atgyfeiriadau yn ôl Rhywedd, Oed, Prif Sylweddau Problematig a Tharddiad Ethnig

Tabl 6.1: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl oed a rhywedd: Pob Atgyfeiriad (a)

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)
10-14	178	192	132	150	310	171
15-19	768	860	452	544	1,220	708
20-29	3,141	1,475	1,379	697	4,520	1,101
30-39	4,768	2,540	2,302	1,210	7,070	1,871
40-49	3,831	2,121	1,894	1,008	5,725	1,553
50-59	2,228	1,045	1,260	560	3,488	796
60+	900	225	619	136	1,519	178
Pob oedran (c)	15,836	1,019	8,051	504	23,887	758
Canolrif oed (d)	38	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys atgyfeiriadau lle na nodwyd y prif sylwedd problematig

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(c) Yn cynnwys 29 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10, a 6 atgyfeiriad lle nad yw'r oed yn hysbys.

(d) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.2: Atgyfeiriadau yn ôl ardal breswyllo yn 2019-20 yn ôl oed a rhywedd

	Band oedran atgyfeirio								
Bwrdd Cynllunio Ardal	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	Pob Oed (a)	EASR (b)
Gwryw									
Gogledd Cymru	2	92	805	1,061	909	560	212	3,644	1155.2
Powys	17	58	129	129	71	55	30	489	884.6
Hywel Dda	27	162	444	572	483	282	172	2,142	1283.1
Bae'r Gorllewin (c)	31	78	221	498	444	246	48	1,566	846.6
Caerdydd a'r Fro	3	43	423	789	693	372	149	2,472	1024.3
Cwm Taf Morgannwg (d)	46	123	326	582	427	264	89	1,858	865.6
Gwent	46	164	601	839	621	370	181	2,822	1011.9
Y Tu Allan i Gymru	1	19	186	290	174	75	15	760	.
Anhysbys	5	29	6	8	9	4	4	83	.
Cyfanswm	178	768	3,141	4,768	3,831	2,228	900	15,836	1074.5
Benyw									
Gogledd Cymru	3	32	318	536	492	350	156	1,887	593.8
Powys	8	25	50	46	44	40	15	228	411.9
Hywel Dda	30	107	208	258	256	158	95	1,112	640.7
Bae'r Gorllewin (c)	19	39	153	327	195	99	40	872	343.7
Caerdydd a'r Fro	1	41	173	354	326	222	106	1,223	505.9
Cwm Taf Morgannwg (d)	18	64	158	7289	233	154	83	1,002	454.9
Gwent	40	131	285	431	297	212	112	1,508	521.9
Y Tu Allan i Gymru	0	5	34	58	46	24	9	176	.
Anhysbys	13	8	0	3	5	1	3	43	.
Cyfanswm	132	452	1,379	2,302	1,894	1,260	619	8,051	537.2

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys cyfanswm o 22 atgyfeiriad ar gyfer gwrywod lle mae'r oed yn llai na 10 a chyfanswm o 13 atgyfeiriad ar gyfer benywod lle mae'r oed yn llai na 10.

(b) [Cyfradd Ewropeaidd wedi'i Safoni yn ôl Oed](#)

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6:3 Gweithgaredd atgyfeirio yn ôl Tarddiad Ethnig

	Blwyddyn Atgyfeirio									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canr an	Nifer	Canr an	Nifer	Canr an	Nifer	Canr an	Nifer	Canr an
Gwyn	20,466	83.3	21,070	87.4	21,038	87.1	21,386	85.6	19,679	82.4
Gwyn a Du Caribiaidd	45	0.2	38	0.2	51	0.2	44	0.2	38	0.2
Gwyn a Du Affricanaidd	10	0.0	16	0.1	18	0.1	9	0.0	30	0.1
Gwyn ac Asiaidd	20	0.1	26	0.1	39	0.2	23	0.1	20	0.1
Unrhyw Gefndir Cymysg Arall	87	0.4	91	0.4	77	0.3	94	0.4	75	0.3
Indiaidd	16	0.1	30	0.1	27	0.1	16	0.1	26	0.1
Pacistanaidd	28	0.1	40	0.2	29	0.1	29	0.1	17	0.1
Bangladeshaidd	17	0.1	27	0.1	24	0.1	21	0.1	7	0.0
Unrhyw Gefndir Asiaidd Arall	56	0.2	72	0.3	71	0.3	67	0.3	66	0.3
Caribiaidd	29	0.1	31	0.1	22	0.1	19	0.1	14	0.1
Affricanaidd	47	0.2	38	0.2	35	0.1	35	0.1	37	0.2
Unrhyw Gefndir Du Arall	63	0.3	60	0.2	59	0.2	57	0.2	74	0.3
Grŵp ethnig arall (a)	52	0.2	40	0.2	39	0.2	36	0.1	28	0.1
Cleient heb ddatgan (b)	3,627	14.8	2,540	10.5	2,616	10.8	3,135	12.6	3,776	15.8
Anhysbys	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Cyfanswm	24,563	100	24,119	100	24,145	100	24,971	100	23,887	100

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieineaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Gwrthododd y cleient ddatgan ei tarddiad ethnig

(c) Ni chofnodwyd tarddiad ethnig y cleient

Tabl 6.4: Atgyfeiriadau yn ôl ardal breswyllo yn 2019-20 yn ôl tarddiad ethnig

Bwrdd Cynllunio Ardal	Tarddiad Ethnig			
	Gwyn Prydeinig	Grwpiau Lleiafrifoedd Ethnig	Heb Nodi	Cyfanswm
Gogledd Cymru	4,889	32	610	5,531
Powys	701	13	3	717
Hywel Dda	2,842	18	394	3,254
Bae'r Gorllewin (a)	2,026	33	379	2,438
Caerdydd a'r Fro	1,819	185	1,691	3,695
Cwm Taf Morgannwg (b)	2,599	25	236	2,860
Gwent	3,889	91	350	4,330
Y Tu Allan i Gymru	870	33	33	936
Anhysbys	44	2	80	126
Cyfanswm	19,679	432	3,776	23,887

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (b) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Ffynonellau Atgyfeirio

Mae Tabl 6.5 a siart 6.2 yn dangos nifer yr atgyfeiriadau gan bob un o'r grwpiau ffynhonnell atgyfeirio, yn ôl y prif gategori sylweddau problematig (alcohol neu gyffuriau). Roedd hunanatgyfeiriadau yn cyfrif am 40.9% o'r atgyfeiriadau (50.5% ar gyfer pob atgyfeiriad alcohol a 39.6% ar gyfer pob atgyfeiriad cyffuriau), ac roedd y System Cyfiawnder Troseddol yn cyfrif am 16.9% o atgyfeiriadau (8.5% ar gyfer pob atgyfeiriad alcohol a 29.0% ar gyfer atgyfeiriadau cyffuriau).

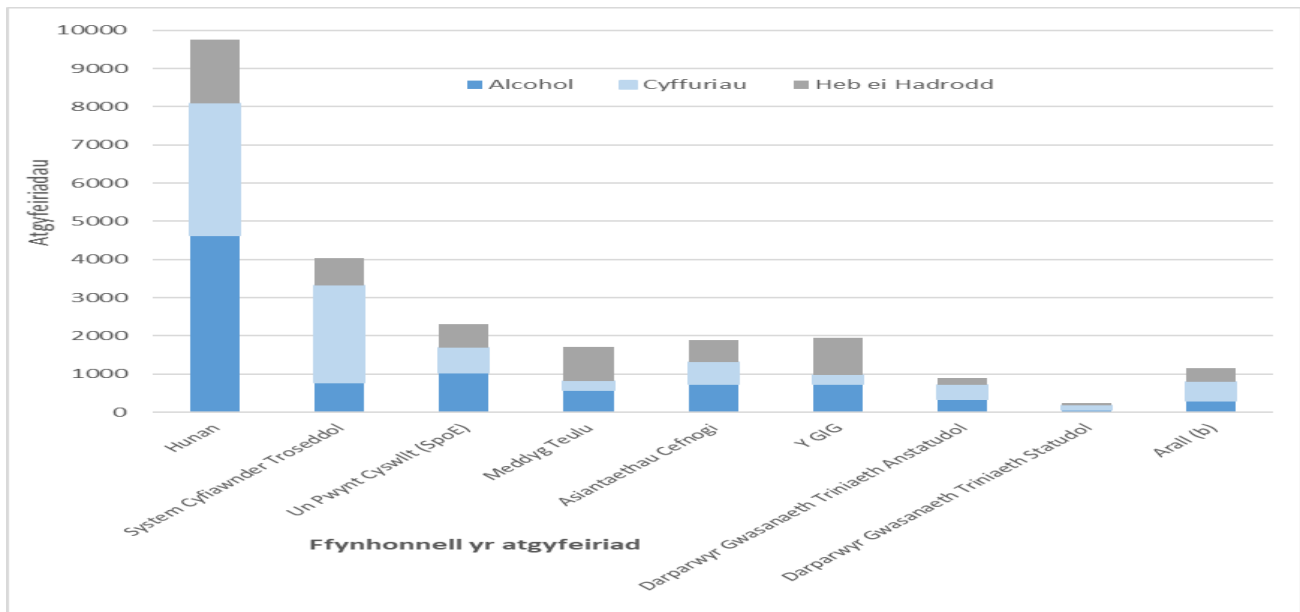
Tabl 6.5: Ffynhonnell yr atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl y prif sylwedd problematig: Pob Atgyfeiriad

Ffynhonnell yr Atgyfeiriad (a)	Alcohol	Cyffuria	Heb ei Nodi	Cyfansw
Hunanatgyfeirio	4,638	3,453	1,672	9,763
System Cyfiawnder Troseddol	784	2,526	715	4,025
Un Pwynt Ymgysylltu (SPOE)	1,026	669	603	2,298.
Meddyg teulu	581	239	895	1,715
Asiantaethau Cymorth	730	572	576	1,878
Y GIG	736	247	962	1,945
Darparwyr Gwasanaethau Triniaeth Anstatudol	337	381	166	884
Darparwyr Gwasanaethau Triniaeth Statudol	67	117	48	232
Arall (b)	292	505	350	1,147
Cyfanswm	9,191	8,709	5,987	23,887

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau atgyfeirio(b) Yn cynnwys 18 atgyfeiriad lle nad yw'r ffynhonnell atgyfeirio yn hysbys. Gweler [Atodiad B](#) am restr lawn o ffynonellau atgyfeirio sydd wedi'u cynnwys o dan Arall.

Siart 6.2: Ffynhonnell yr atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl y prif sylwedd problematig



Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

Dengys Tabl 6.6 fod y 23,887 o atgyfeiriadau a wnaed yn 2019-20 (ac eithrio'r cleientiaid hynny sy'n rhai DNA cyn asesu) yn ymwneud â 17,026 o gleientiaid unigol gyda chyfartaledd o 1.4 atgyfeiriad i bob cleient yn ystod y flwyddyn ariannol. O'r rhain, 17,026 o gleientiaid, roedd 10,135 (59.5%) yn achosion newydd, sy'n golygu eu bod wedi cael eu cyfeirio at ddarparwr gwasanaeth triniaeth am y tro cyntaf yn 2019-20, neu o leiaf am y tro cyntaf ers i'r gronfa ddata ddechrau ar 1 Ebrill 2005.

Tabl 6.6: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn 2019-20: Pob Atgyfeiriad

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(ch)	(d)
Rhywedd					
Gwryw	15,836	11,392	1.4	6,497	57.0
Benyw	8,051	5,634	1.4	3,638	64.6
Oed					
10-14	310	295	1.1	295	100.0
15-19	1,220	1,045	1.2	1,034	98.9
20-29	4,520	3,322	1.4	2,309	69.5
30-39	7,070	4,899	1.4	2,513	51.3
40-49	5,725	3,890	1.5	1,883	48.4
50-59	3,488	2,417	1.4	1,296	53.6
60+	1,519	1,123	1.4	770	68.6
Pob Oedran (f)	23,887	17,026	1.4	10,135	59.5
Canolrif oed (g)	38	38	.	36	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2019-20

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2019-20

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20

(f) Yn cynnwys 5 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10

(g) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.7: Cyfres amser achosion newydd (a) yn ôl oed

Oed	Blwyddyn Atgyfeirio									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
10-14	316	81.7	341	81.4	286	90.8	303	89.6	295	95.2
15-19	1,039	65.7	970	72.7	1,122	82.5	1,240	85.1	1,034	84.8
20-29	1,806	36.3	1,990	41.0	2,130	45.3	2,343	49.6	2,309	51.1
30-39	1,845	26.3	2,075	29.6	2,232	32.0	2,500	34.3	2,513	35.5
40-49	1,669	28.1	1,712	29.5	1,928	32.9	2,082	34.2	1,883	32.9
50-59	1,079	33.2	1,161	35.1	1,249	35.5	1,370	38.8	1,296	37.2
60+	600	42.8	630	46.1	692	49.0	772	50.7	770	50.7
Pob Oed	8,377	34.1	8,891	36.9	9,644	39.9	10,631	42.6	10,135	42.4

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u cyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(b) Canran yr holl atgyfeiriadau yn ôl categori oedran

(c) Yn cynnwys 23 o achosion newydd yn 2015-16, 12 yn 2016-17, 5 yn 2017-18, 21 yn 2018-19 a 35 yn 2019-20 lle mae'r oed yn llai na 10.

Eithriadau atgyfeirio ar gyfer dadansoddiad o brif sylweddau problematig

Fel yr esboniwyd yn yr adran ansawdd data ([Adran 3](#)), cafwyd 5,911 o atgyfeiriadau nad oedd y prif sylweddau problematig yn hysbys ar eu cyfer oherwydd nad oedd dyddiad asesu wedi'i gofnodi ar gyfer y cleient hwnnw ar y dyddiad rhewi, sef 21 Awst 2020. Er gwybodaeth, dangosir dadansoddiad o'r atgyfeiriadau hyn sydd wedi'u heithrio (yn ôl rhywedd, oed, ethnigrwydd, Byrddau Cynllunio Ardal a ffynhonnell yr atgyfeiriad) yn Nhabl 6.8. Er mwyn darparu cymhariaeth, dangosir proffil yr achosion hyn sydd wedi'u heithrio ochr yn ochr â'r atgyfeiriadau a gynhwyswyd, a gellir gweld nad yw'n ymddangos bod atgyfeiriadau wedi'u heithrio'n anghymesur oherwydd oed neu rywedd. O ran ethnigrwydd, mae'r prif wahaniaeth rhwng yr achosion a eithriwyd ac a gynhwyswyd yn ymwneud â'r categori "Heb Ddatgan", sy'n llawer mwy cyffredin yn yr achosion sydd wedi'u heithrio.

Mewn perthynas â'r Byrddau Cynllunio Ardal, roedd niferoedd uchel o eithriadau (yn gymharol) ar gyfer Gogledd Cymru, ond nifer fach yn gymharol ar gyfer Powys. Ar gyfer ffynhonnell yr atgyfeiriad, roedd mwy o eithriadau (yn gymharol) lle'r oedd yr atgyfeiriadau yn Hunanatgyfeiriadau ac atgyfeiriadau'r GIG a llai o eithriadau ar gyfer gwasanaeth cyffuriau statudol a gwasanaeth cyffuriau anstatudol.

Dylid nodi, fodd bynnag, y byddem yn disgwyl y byddai'r mwyafrif llethol o'r prif sylweddau problematig anhysbys hyn yn cael eu nodi wedyn, yn dilyn asesiad.

Tabl 6.8: Atgyfeiriadau wedi'u heithrio ar gyfer prif sylwedd problematig

Rhywedd	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gwryw	3,810 (64.5%)	15,836 (66.3%)
Benyw	2,101 (35.5%)	8,050 (33.7%)
Cyfanswm	5,911 (100.0%)	23,887 (100.0%)

Oed	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
< 10	3 (0.0%)	29 (0.1%)
10-14	52 (0.9%)	310 (1.3%)
15-19	283 (4.8%)	1,220 (5.1%)
20-29	1,099 (18.6%)	4,520 (18.9%)
30-39	1,684 (28.5%)	7,070 (29.6%)
40-49	1,366 (23.1%)	5,725 (24.0%)
50-59	952 (16.1%)	3,488 (14.6%)
60+	469 (7.9%)	1,519 (6.4%)
Anhysbys	4 (0.1%)	6 (0.0%)
Cyfanswm	5,911 (100.0%)	23,887 (100.0%)

Ethnigrwydd	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gwyn	4,495 (76.0%)	19,679 (82.4%)
Du	32 (0.5%)	125 (0.5%)
Asiaidd	20 (0.3%)	116 (0.5%)
Cymysg	36 (0.6%)	163 (0.7%)
Arall	7 (0.2%)	28 (0.1%)
Heb Nodi	28 (0.1%)	3,776 (15.8%)
Cyfanswm	5,911 (100.0%)	23,887 (100.0%)

BCA	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gogledd Cymru	2,313 (39.1%)	5,531 (23.2%)
Powys	123 (2.1%)	717 (3.0%)
Hywel Dda	686 (11.6%)	3,254 (13.6%)
Bae'r Gorllewin	343 (5.8%)	2,438 (10.2%)
Caerdydd a'r Fro	1,085 (18.4%)	3,695 (15.5%)
Cwm Taf Morgannwg (a)	370 (6.3%)	2,860 (12.0%)
Gwent	872 (14.8%)	4,330 (18.1%)
Arall - Y Tu Allan i Gymru	91 (1.5%)	936 (3.9%)
Anhysbys	28 (0.5%)	126 (0.5%)
Cyfanswm	5,911 (100.0%)	23,887 (100.0%)

(a) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Ffynhonnell yr Atgyfeiriad	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Hunanatgyfeirio	1,654 (28.0%)	9,763 (40.9%)
Meddyg teulu	894 (15.1%)	1,715 (7.2%)
System Cyfiawnder Troseddol	710 (12.0%)	4,025 (16.9%)
Gwasanaeth Cyffuriau Anstatudol	162 (2.7%)	884 (3.7%)
Y GIG	960 (16.2%)	1,945 (8.1%)
Un Pwynt Ymgysylltu	599 (10.1%)	2,298 (9.6%)
Gwasanaeth Cyffuriau Statudol	44 (0.7%)	232 (1.0%)
Arall	347 (5.9%)	1,147 (4.8%)
Asiantaethau Cymorth	541 (9.2%)	1,878 (7.9%)
Cyfanswm	5,911 (100.0%)	23,887 (100.0%)

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd problematig

Mae Tabl 6.9 yn dangos, o'r 23,887 o atgyfeiriadau yn 2019-20 (ac eithrio DNAs cyn asesu), mai alcohol oedd y prif sylwedd problematig a gofnodwyd mewn 9,191 o'r achosion, ac roedd 1,820 o atgyfeiriadau ar gyfer alcohol ar y cyd â chyffuriau. Cafwyd 8,709 o atgyfeiriadau gyda chyffuriau fel y prif sylwedd problematig a gofnodwyd, ac roedd 1,173 ohonynt ar y cyd ag alcohol. Ar gyfer 76 o'r atgyfeiriadau (0.4%), ni nodwyd unrhyw brif sylwedd problematig dilys ar adeg yr atgyfeiriad. Ar gyfer y 5,911 sy'n weddill, mae'r rhain yn gleientiaid nad ydynt wedi cyrraedd y cam asesu, dylid nodi'r prif sylwedd problematig unwaith y bydd yr asesiad wedi'i gynnal.

Tabl 6.9: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig

Prif sylwedd problematig		Cyfanswm			
		Gwryw	Benyw	Nifer	Canran
Alcohol	Alcohol yn unig (a)	4,434	2,937	7,371	41.0
	Alcohol ar y cyd â Chyffuriau (b)	1,309	511	1,820	10.1
	- Cyfanswm Alcohol	5,743	3,448	9,191	51.1
Cyffuriau	Cyffuriau yn unig (c)	5,371	2,165	7,536	41.9
	Cyffuriau ar y cyd ag Alcohol (d)	870	303	1,173	6.5
	- Cyfanswm Cyffuriau	6,241	2,468	8,709	48.4
Anhysbys	Anhysbys (e)	42	34	76	0.4
Pob Atgyfeiriad		12,026	5,950	17,976	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Alcohol wedi'i gofnodi fel y prif sylwedd problematig heb nodi unrhyw sylwedd arall.

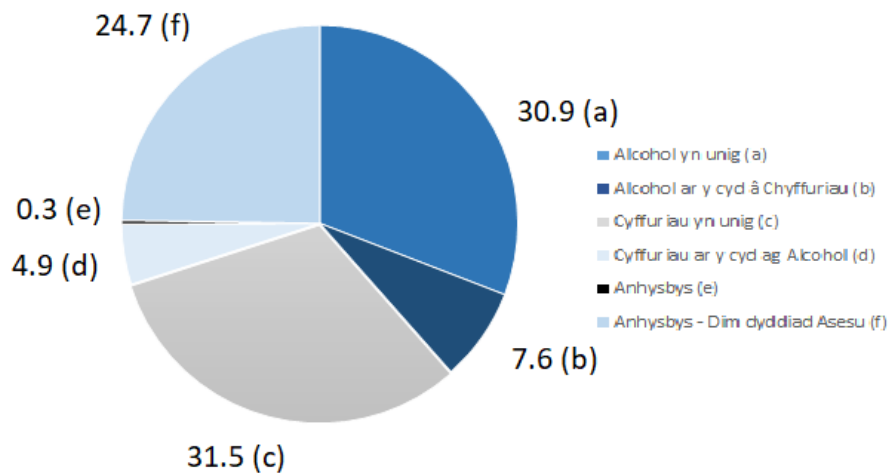
(b) Alcohol wedi'i gofnodi fel y prif sylwedd problematig ond gyda chamddefnyddio cyffuriau hefyd yn cael ei nodi.

(c) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ac ni nodwyd alcohol.

(d) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ond gydag alcohol hefyd yn cael ei gofnodi.

(e) Ni adroddwyd am unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar gam yr atgyfeiriad, bydd y mwyafrif llethol o'r pethau anhysbys hyn yn cael eu nodi yn dilyn asesiad o'r cleient.

Siart 6.3: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cofnodwyd alcohol fel y prif sylwedd problematig heb unrhyw sylwedd arall.
- (b) Cofnodwyd alcohol fel y prif sylwedd problematig ond gyda chamddefnyddio cyffuriau hefyd yn cael ei nodi.
- (c) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ac ni nodwyd alcohol.
- (d) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ond gydag alcohol hefyd yn cael ei gofnodi.
- (e) Ni adroddwyd am unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar gam yr atgyfeiriad, bydd y mwyafrif llethol o'r pethau anhysbys hyn yn cael eu nodi yn dilyn asesiad o'r cleient.
- (f) Ni nodwyd unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata gan nad yw'r cleient wedi cyrraedd y cam asesu.

Dengys Tabl 6.10 y dadansoddiad o'r prif sylweddau problematig yn fanylach. Heroin yw'r cyffur a gofnodir amlaf sy'n cyfrif am 3,304 (18.5%) o atgyfeiriadau, ac yna Cannabis gyda 1,914 (10.7%).

Dangosir y rhestr o gyffuriau a gynhwysir o dan y grwpiau "Opiadau Eraill", "Cyffuriau Eraill" ac "Symbylyddion Eraill" yn [Atodiad C](#).

Gwrywod oedd 67.0% o'r holl atgyfeiriadau, lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys, er bod patrymau'n amrywio yn ôl sylwedd, gyda dynion yn cyfrif am 62.5% o atgyfeiriadau ag alcohol fel y prif sylweddau problematig, 71.7% ar gyfer cyffuriau, ac mor uchel â 100.0% ar gyfer Cyffuriau Gwellu Perfformiad a Delwedd ac 84.1% ar gyfer Cocên.

Canolrif oed cleientiaid a atgyfeiriwyd yn 2019-20 lle'r oedd alcohol yn brif sylwedd problematig oedd 43, o'i gymharu â 33 ar gyfer cleientiaid a atgyfeiriwyd lle mai cyffuriau oedd y prif sylwedd problematig.

Tabl 6.10: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig (lle bo'n hysbys)

Prif sylwedd problematig	Gwryw	Benyw	Cyfanswm	
			Nifer	Canran (a)
Alcohol	5,743	3,448	9,191	51.4
Heroin	2,299	1,005	3,304	18.5
Canabis (b)	1,339	575	1,914	10.7
Cocên	1,037	196	1,233	6.9
Amffetaminau	247	143	390	2.2
Methadon (c)	293	94	387	2.2
Crac Cocên	200	88	288	1.6
Bensodiasepinau	125	55	180	1.0
Rhithbeiriau	41	14	55	0.3
Ecstasi	24	6	30	0.2
Toddyddion	11	4	15	0.1
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	3	0	3	0.0
Opiadau Eraill (d)	396	183	579	3.2
Cyffuriau Eraill (e)	224	102	326	1.8
Symbylyddion Eraill (f)	0	1	1	0.0
Pob Atgyfeiriad	11,982	5,914	17,896	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran yr holl atgyfeiriadau lle nodwyd y prif sylwedd problematig.

(b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(f) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 6.11: Cyfres amser atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd problematig (lle bo'n hysbys)

Prif Sylwedd Problematig	Blwyddyn Atgyfeirio									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Alcohol	10,034	53.8	9,635	52.3	9,296	51.8	9,787	52.2	9,191	51.4
Heroin	3,583	19.2	3,471	18.8	3,230	18.0	3,207	17.1	3,304	18.5
Canabis (a)	2,059	11.0	2,021	11.0	1,952	10.9	1,933	10.3	1,914	10.7
Cocên	555	3.0	698	3.8	917	5.1	1,152	6.1	1,233	6.9
Methadon (b)	392	2.1	587	3.2	586	3.3	541	2.9	387	2.2
Amffetaminau	714	3.8	520	2.8	523	2.9	473	2.5	390	2.2
Crac Cocên	90	0.5	165	0.9	215	1.2	323	1.7	288	1.6
Bensodiasepinau	174	0.9	188	1.0	187	1.0	173	0.9	180	1.0
Ecstasi	14	0.1	25	0.1	34	0.2	64	0.3	30	0.2
Rhithbeiriau	21	0.1	21	0.1	44	0.2	48	0.3	55	0.3
Toddyddion	24	0.1	23	0.1	17	0.1	32	0.2	15	0.1
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a	8	0.0	9	0.0	5	0.0	6	0.0	3	0.0
Ōpiadau Eraill (c)	603	3.2	644	3.5	605	3.4	688	3.7	579	3.2
Cyffuriau Eraill (d)	358	1.9	419	2.3	327	1.8	313	1.7	326	1.8
Symbylyddion Eraill	6	0.0	2	0.0	6	0.0	4	0.0	1	0.0
Pob Atgyfeiriad	18,635	100	18,428	100	17,944	100	18,744	100	17,896	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg

GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 6.12a: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl oed a rhywedd: prif sylwedd problematig: Alcohol

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)
10-14	17	18	33	37	50	28
15-19	87	97	106	128	193	112
20-29	761	357	396	200	1,157	282
30-39	1,626	866	802	422	2,428	643
40-49	1,499	830	943	502	2,442	662
50-59	1,206	566	764	340	1,970	450
60+	546	137	404	89	950	111
Pob Oed (b)	5,743	369	3,448	216	9,191	292
Canolrif oed (c)	42	.	44	.	43	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Yn cynnwys 1 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.12b: Atgyfeiriadau yn 2019-20 yn ôl oed a rhywedd: prif sylwedd problematig: Cyffuriau

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)
10-14	134	145	67	76	201	111
15-19	521	583	220	265	741	430
20-29	1,630	766	626	317	2,256	549
30-39	2,013	1,073	930	489	2,943	779
40-49	1,444	799	465	247	1,909	518
50-59	425	199	133	59	558	127
60+	72	18	23	5	95	11
Pob Oed (b)	6,239	401	2,466	154	8,705	276
Canolrif oed (c)	34	.	32	.	33	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Yn cynnwys 2 atgyfeiriad lle mae'r oedran yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

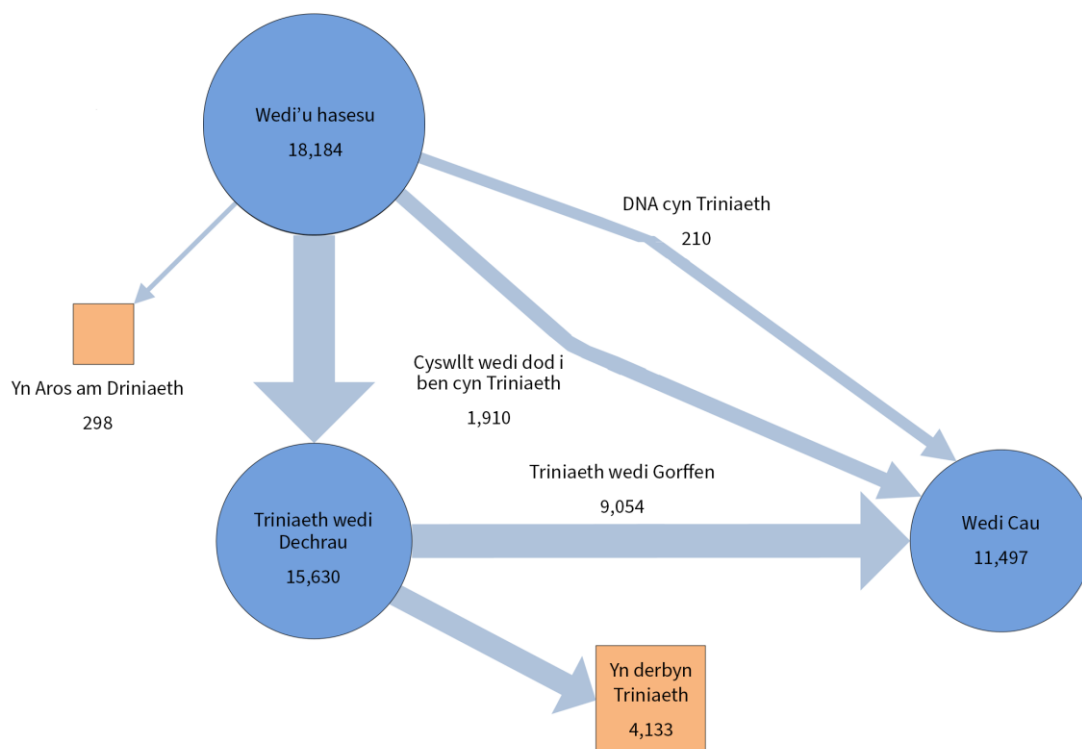
7 Asesiadau

Mae Ffigur 7.1 yn dangos statws pob cleient a aseswyd yn 2019-20 ar hyd llwybr triniaeth yr holl gleientiaid a aseswyd.

O'r 18,184 o gleientiaid a aseswyd, roedd 13,704 o achosion eisoes wedi'u cau erbyn dyddiad rhewi 21 Awst 2020, ac roedd 2,195 (11.7%) o'r rhain wedi'u cau heb gychwyn unrhyw fath o driniaeth.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 7.1 ond yn ymwneud â gweithgarwch sy'n gysylltiedig â'r cleientiaid hynny a aseswyd yn 2019-20, o gymharu â ffigur 6.1 a oedd yn seiliedig ar gleientiaid a gafodd atgyfeiriad yn 2019-20. Fel cymhariaeth, roedd nifer yr asesiadau a ddangosir yn ffigur 6.1 (17,627) yn ymwneud â chleientiaid a atgyfeiriwyd yn 2019-20 **ac** a aseswyd ar neu cyn 31 Mawrth 2020, tra bod y ffigur o 18,184 isod yn dangos yr holl gleientiaid a aseswyd yn 2019-20, gan gynnwys y rhai yr oedd eu dyddiad atgyfeirio cyn 1 Ebrill 2019. Yn yr un modd, ni ellir cymharu ffigurau sy'n ymwneud â "thriniaethau wedi'u dechrau" ac "achosion wedi'u cau", sy'n ymddangos yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn, â'r ffigurau a ddangosir isod (15,630 ac 11,497 yn y drefn honno).

Ffigur 7.1: Statws presennol ar hyd llwybr triniaeth i'r rhai a aseswyd yn 2019-20 (ar ddyddiad rhewi 21 Awst 2020)



Asesiadau yn ôl Oedran, Rhywedd, Sylwedd a Tharddiad Ethnig

Tabl 7.1: Asesiadau yn ôl ardal breswyllo yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig

Bwrdd Cynllunio Ardal	Alcohol	Cyfradd Asesu (a)	Cyffuriau	Cyfradd Asesu (a)	Heb ei Nodi	Cyfradd Asesu (a)	Cyfanswm	Cyfradd Asesu (a)
Gogledd Cymru	1,755	251	1,526	218	16	2	3,297	471
Powys	271	205	336	254	0	0	607	458
Hywel Dda	1,353	349	1,256	324	7	2	2,616	675
Bae'r Gorllewin (b)	838	215	1,228	315	4	1	2,070	530
Caerdydd a'r Fro	1,654	330	987	197	5	1	2,646	53
Cwm Taf Morgannwg (c)	1,376	307	1,071	239	12	3	2,459	548
Gwent	1,735	265	1,797	275	1	0	3,533	394
Y Tu Allan i Gymru	306	.	542	.	0	.	848	.
Anhysbys	22	.	44	.	42	.	108	.
Cyfanswm	9,310	295	8,787	279	87	3	18,184	577

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(c) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae'r sylweddau a restrir yn nhabl 7.2 yn seiliedig ar y sylweddau mwyaf cyffredin yr adroddwyd amdanynt i'r gronfa ddata genedlaethol.

Tabl 7.2: Asesiadau yn ôl ardal breswyllo yn 2019-20 yn ôl sylwedd unigol

Bwrdd Cynllunio Ardal	Prif sylwedd problematig					
	Heroin	Canabis	Cocên	Methadon (a)	Amffetaminau	Crac
Asesiadau						
Gogledd Cymru	528	293	271	148	48	36
Powys	75	139	63	1	10	8
Hywel Dda	438	360	154	27	29	20
Bae'r Gorllewin (b)	642	214	115	37	59	26
Caerdydd a'r Fro	330	169	152	87	38	68
Cwm Taf Morgannwg (d)	366	244	132	28	85	41
Gwent	668	460	285	29	106	60
Y Tu Allan i Gymru	260	54	73	32	14	27
Anhysbys	5	31	1			
Cyfanswm	3,312	1,964	1,246	389	389	286
Cyfradd fesul 100,000 o'r						
Gogledd Cymru	75	8	39	21	7	5
Powys	57	105	48	1	8	6
Hywel Dda	113	93	40	7	7	5
Bae'r Gorllewin (b)	164	55	29	9	15	7
Caerdydd a'r Fro	66	34	30	17	8	14
Cwm Taf Morgannwg (d)	82	54	29	6	19	9
Gwent	102	70	44	4	16	9
Y Tu Allan i Gymru	.	.	.	.	.	.
Anhysbys	.	.	.	.	.	.
Cyfanswm	105	62	40	12	12	9

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon
(d) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
(e) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019
(f) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.3: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd: Pob asesiad (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	158	170	112	127	270	149
15-19	633	709	336	404	969	562
20-29	2,415	1,134	1,034	523	3,449	840
30-39	3,684	1,963	1,741	915	5,425	1,436
40-49	2,979	1,649	1,439	765	4,418	1,198
50-59	1,660	779	896	399	2,556	584
60+	630	158	437	96	1,067	125
Pob Oed (c)	12,177	783	6,007	376	18,184	577
Canolrif oed (d)	38	.	39	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys asesiadau lle na adroddwyd ar y prif sylwedd problematig

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(c) Yn cynnwys 28 asesiad lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 asesiad lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(d) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.4: Gweithgarwch asesu yn ôl Tarddiad Ethnig

	Blwyddyn Asesu									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwyn	16,479	84.9	16,905	90.3	16,305	89.9	16,565	88.3	15,359	84.5
Gwyn a Du Caribiaidd	42	0.2	28	0.1	39	0.2	34	0.2	33	0.2
Gwyn a Du Affricanaidd	9	0.0	10	0.1	15	0.1	7	0.0	23	0.1
Gwyn ac Asiaidd	15	0.1	21	0.1	31	0.2	17	0.1	15	0.1
Unrhyw Gefndir	68	0.4	75	0.4	62	0.3	72	0.4	60	0.3
Indiaidd	14	0.1	24	0.1	18	0.1	14	0.1	23	0.1
Pacistanaidd	27	0.1	32	0.2	21	0.1	24	0.1	13	0.1
Bangladeshaid	13	0.1	23	0.1	21	0.1	17	0.1	7	0.0
Unrhyw Gefndir Asiaidd	49	0.3	52	0.3	55	0.3	55	0.3	53	0.3
Caribiaidd	24	0.1	20	0.1	16	0.1	14	0.1	13	0.1
Affricanaidd	37	0.2	27	0.1	25	0.1	28	0.1	26	0.1
Unrhyw Gefndir Du	49	0.3	51	0.3	45	0.2	46	0.2	55	0.3
Unrhyw Grŵp Ethnig	35	0.2	32	0.2	23	0.1	25	0.1	21	0.1
Cleient heb ddatgan (b)	2,549	13.1	1,412	7.5	1,464	8.1	1,852	9.9	2,483	13.7
Cyfanswm	19,410	100	18,712	100	18,140	100	18,770	100	18,184	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieinaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Cleient wedi gwrthod datgan ei tarddiad

Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad

Dengys Tabl 7.5 nifer yr asesiadau gan bob un o grwpiau'r ffynonellau atgyfeirio yn ôl categori prif sylwedd problematig (alcohol neu gyffuriau). Roedd hunangyfeiriadau yn cyfrif am 45.0% o'r atgyfeiriadau (50.3% o'r holl atgyfeiriadau alcohol a 39.6% o'r holl atgyfeiriadau cyffuriau) ac roedd y System Cyfiawnder Troseddol yn cyfrif am 18.4% o atgyfeiriadau (8.5% o'r holl atgyfeiriadau alcohol a 29.0% o'r holl atgyfeiriadau cyffuriau).

Tabl 7.5: Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig

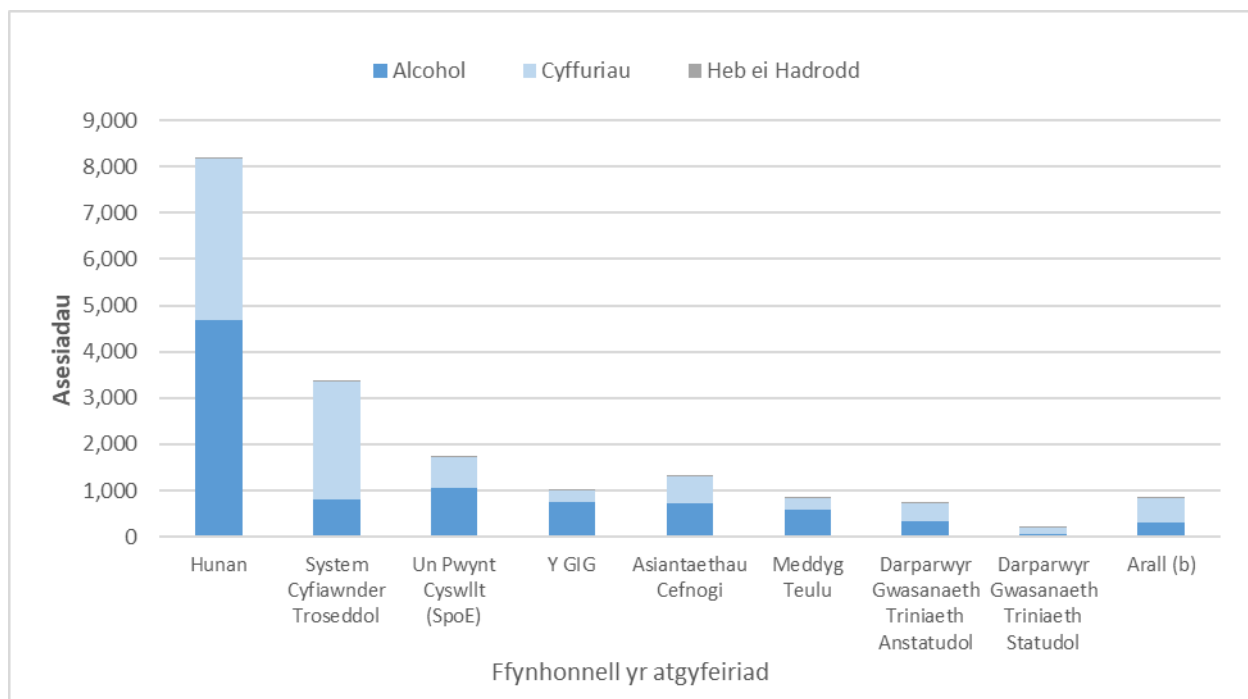
Ffynhonnell yr Atgyfeiriad (a)	Alcohol	Cyffuriau	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Hunangyfeirio	4,686	3,480	19	8,185
System Cyfiawnder Troseddol	794	2,546	5	3,345
Un Pwynt Ymgysylltu (SPOE)	1,047	671	4	1,722
Y GIG	764	244	2	1,010
Asiantaethau Cymorth	724	580	40	1,344
Meddyg teulu	588	241	1	830
Gwasanaeth Cyffuriau	341	389	4	734
Gwasanaeth Cyffuriau	65	121	4	190
Arall (b)	301	520	3	824
Cyfanswm	9,310	8,792	82	18,184

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau atgyfeirio

(b) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau eraill Mae hyn yn cynnwys 13 asesiad lle nad yw'r ffynhonnell atgyfeirio yn hysbys.

Siart 7.5: Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig

Mae Tabl 7.6a-b yn dangos y dadansoddiad o'r prif sylweddau problematig mewn mwy o fanylder, Heroin yw'r cyffur a gofnodir amlaf sy'n cyfrif am 3,312 (18.2%) o'r holl asesiadau, ac yna Canabis gyda 1,964 (10.8%).

Dangosir y rhestr o gyffuriau a gynhwysir o dan y grwpiau "Opiadau Eraill", "Cyffuriau Eraill" ac "Symbylyddion Eraill" yn [Atodiad C](#).

Dangosir dadansoddiad oedran a rhywedd cleientiaid a aseswyd i'r gronfa ddata gan bob un o'r grwpiau prif sylweddau problematig yn Nhabl 7.7a i 7.7f.

Mae gwrywod yn cyfrif am 67.0% o'r holl asesiadau a 67.0% o'r holl asesiadau lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys. Mae patrymau'n amrywio yn ôl sylwedd, gyda gwrywod yn cyfrif am 62.6% o asesiadau gydag alcohol fel y prif sylwedd problematig, 71.1% ar gyfer cyffuriau, 84.2% ar gyfer Cocên, ac mor uchel â 100% ar gyfer Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd.

Canolrif oedran y cleientiaid a aseswyd yn 2019-20 oedd 25 ar gyfer Canabis, 29 ar gyfer Cocên, a 38 ar gyfer Heroin.

Tabl 7.6a: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl prif sylwedd problematig

Prif sylwedd problematig	Gwryw	Benyw	Cyfanswm	
			Nifer	Canran (a)
Alcohol	5,825	3,485	9,310	51.2
Heroin	2,305	1,007	3,312	18.2
Canabis (b)	1,380	584	1,964	10.8
Cocên	1,049	197	1,246	6.9
Methadon (c)	293	96	389	2.1
Amffetaminau	246	143	389	2.1
Crac Cocên	198	88	286	1.6
Bensodiasepinau	124	54	178	1.0
Ecstasi	26	5	31	0.2
Rhithbeiriau	41	14	55	0.3
Toddyddion	12	4	16	0.1
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	3	0	3	0.0
Opiadau Eraill (d)	400	187	587	3.2
Cyffuriau Eraill (e)	228	102	330	1.8
Symbylyddion Eraill (f)	0	1	1	0.0
Heb ei adrodd (g)	47	40	87	0.5
Pob asesiad	12,177	6,007	18,184	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg

GIG Cymru

(a) Canran o'r holl asesiadau.

(b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(f) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

(g) Yn cynnwys amryw gyffuriau. Ni nodwyd unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar adeg yr asesiad.

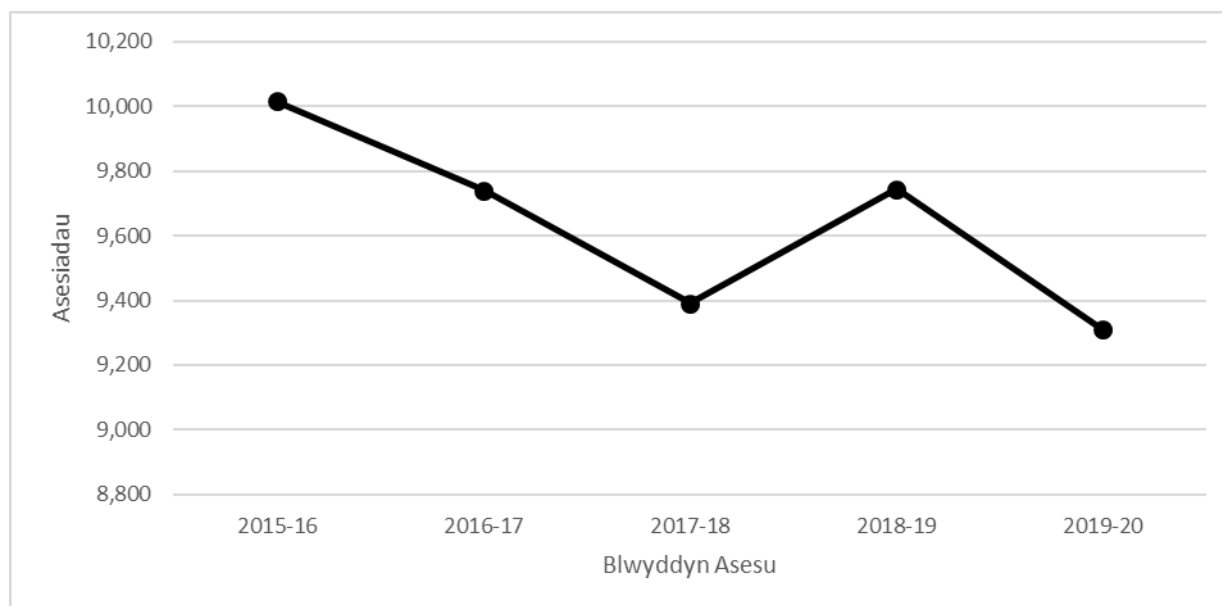
Tabl 7.6b: Cyfres amser asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig

Asesiadau	Blwyddyn Asesu				
	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Alcohol	10,017	9,741	9,391	9,744	9,310
Cyffuriau	8,573	8,836	8,695	8,955	8,787
- Heroin	3,577	3,508	3,208	3,223	3,312
- Canabis (a)	2,059	2,028	1,966	1,916	1,964
- Cocên	551	693	933	1,142	1,246
- Methadon (b)	397	564	607	546	389
- Amffetaminau	721	537	520	480	389
- Crac Cocên	86	164	218	325	286
- Bensodiasepinau	169	187	189	173	178
- Ecstasi	14	23	35	63	31
- Rhithbeiriau	20	21	43	50	55
- Toddyddion	24	25	17	30	16
- Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a	7	9	6	6	3
- Opiadau Eraill (c)	591	651	611	691	587
- Cyffuriau Eraill (d)	349	424	336	306	330
- Symbylyddion Eraill (e)	8	2	6	4	1
Heb ei Nodi	820	135	54	71	87
Pob Asesiad	19,410	18,712	18,140	18,770	18,184

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

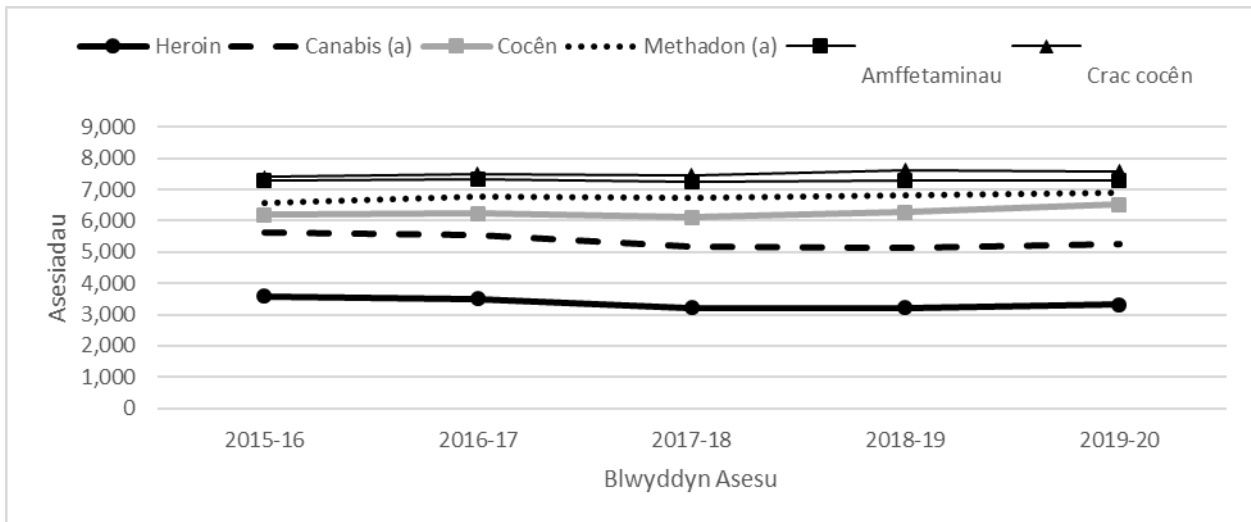
- (a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.
(b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.
(c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*
(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*
(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Siart 7.6a: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Alcohol



Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

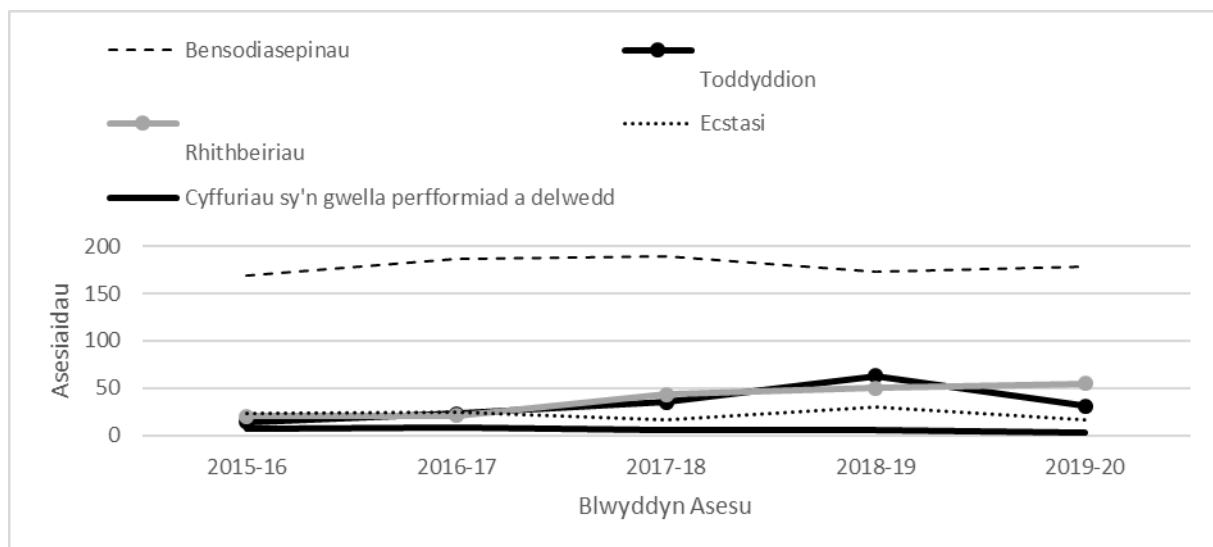
Siart 7.6b: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau yr adroddwyd amdanynt amlaf



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

Siart 7.6c: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau sy'n Weddill



Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Mae'r cyffuriau a ddewisir yn nhablau 7.7a i 7.7f wedi'u dewis gan mai'r cyffuriau hyn yw'r cyffuriau mwyaf cyffredin yr adroddwyd amdanynt i WNDSM.

Tabl 7.7a: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd - prif sylwedd problematig: Heroin

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	0	0	2	2	2	1
15-19	12	13	7	8	19	11
20-29	305	143	184	93	489	119
30-39	884	471	461	242	1,345	356
40-49	832	461	280	149	1,112	302
50-59	247	116	68	30	315	72
60+	25	6	4	1	29	3
Pob oedran (b)	2,305	148	1,007	63	3,312	105
Canolrif oed (c)	39	.	36	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG

Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Yn cynnwys 1 asesiad lle mae'r oedran y anhysbys

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7b: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd – prif sylwedd problematig: Cannabis (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	110	119	50	57	160	88
15-19	369	413	171	206	540	313
20-29	512	241	208	105	720	175
30-39	239	127	103	54	342	91
40-49	106	59	28	15	134	36
50-59	33	15	20	9	53	12
60+	11	3	4	1	15	2
Pob oedran	1,380	89	584	37	1,964	62
Canolrif oed (c)	25	.	24	.	25	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG

Cymru

(a) Gall fod yr adroddwyd am ganabinoidau o dan ganabis.

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7c: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd – prif sylwedd problematig: Cocên

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	2	2	3	3	5	3
15-19	89	100	20	24	109	63
20-29	486	228	80	40	566	138
30-39	341	182	70	37	411	109
40-49	110	61	22	12	132	36
50-59	19	9	2	1	21	5
60+	2	1	0	0	2	0
Pob oedran	1,049	67	197	12	1,246	40
Canolrif oedran (b)	29	.	29	.	29	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7d: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd – prif sylwedd problematig: Methadon (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	1	1	1	1
20-29	28	13	11	6	39	9
30-39	118	63	55	29	173	46
40-49	108	60	23	12	131	36
50-59	34	16	6	3	40	9
60+	5	1	0	0	5	1
Pob oedran	293	19	96	6	389	12
Canolrif oed (c)	40	.	37	.	39	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7e: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd – prif sylwedd problematig: Amffetaminau

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	0	0	1	1	1	1
15-19	1	1	1	1	2	1
20-29	45	21	19	10	64	16
30-39	91	48	81	43	172	46
40-49	76	42	32	17	108	29
50-59	30	14	9	4	39	9
60+	3	1	0	0	3	0
Pob oedran	246	16	143	9	389	12
Canolrif oedran (b)	38	.	36	.	37	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7f: Asesiadau yn 2019-20 yn ôl oedran a rhywedd – prif sylwedd problematig: Crac

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	1	1	1	1	2	1
15-19	3	3	1	1	4	2
20-29	52	24	24	12	76	19
30-39	82	44	50	26	132	35
40-49	42	23	10	5	52	14
50-59	16	8	2	1	18	4
60+	2	1	0	0	2	0
Pob oedran	198	13	88	6	286	9
Canolrif oedran (b)	35	.	32	.	34	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2019

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Mae Tabl 7.8 yn dangos nifer yr asesiadau lle mae'r cleient wedi adrodd ei fod yn derbyn neu wedi cael ei asesu fel un sydd angen gofal gan y Gwasanaethau Iechyd Meddwl. Mae canran y cleientiaid sy'n dweud eu bod yn derbyn neu wedi cael eu hasesu fel rhai sydd angen gofal gan Wasanaethau Iechyd Meddwl wedi bod yn cynyddu dros y 5 mlynedd diwethaf o 40.1% yn 2015-16 i 48.1% yn 2019-20.

Tabl 7.8: Cyfres amser asesiadau problem iechyd meddwl sy'n cyd-ddigwydd

Bwrdd Cynllunio Ardal	Blwyddyn Asesu									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)
Gogledd Cymru	840	18.7	682	14.9	727	18.6	674	18.8	703	21.3
Powys	313	39.6	476	91.4	501	92.8	630	94.0	541	89.1
Hywel Dda	1,586	72.9	1,845	82.3	1,876	81.5	2,108	84.3	2,158	82.5
Bae'r Gorllewin (b)	805	37.0	769	35.8	708	31.6	765	32.7	636	30.7
Caerdydd a'r Fro	769	24.3	739	31.8	662	27.3	873	31.6	740	28.0
Cwm Taf Morgannwg	750	36.2	835	35.0	783	35.5	892	38.1	1,018	41.4
Gwent	2,332	66.4	2,153	61.6	2,189	63.9	2,163	63.2	2,353	66.6
Y Tu Allan i Gymru	388	50.2	524	54.5	501	53.8	633	64.0	564	66.5
Anhysbys	8	3.2	14	19.2	18	11.8	41	24.6	37	34.3
Cyfanswm	7,791	40.1	8,037	43.0	7,965	43.9	8,779	46.8	8,750	48.1

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran yr holl asesiadau a gofnodwyd fesul Bwrdd Cynllunio Ardal

(b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn yr ardal hon i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(c) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

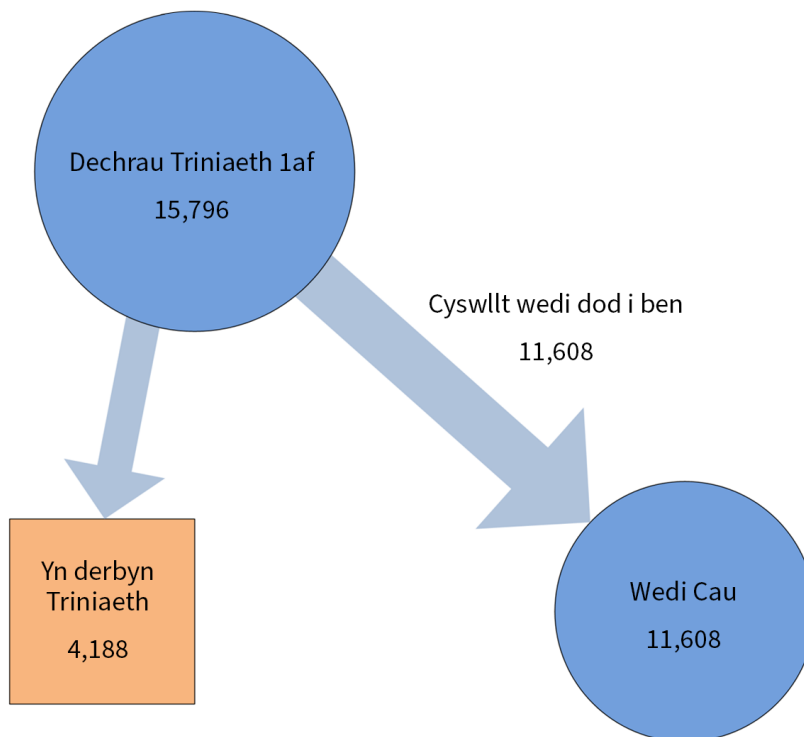
8 Triniaethau

Mae Ffigur 8.1 yn dangos statws y cleientiaid hynny a ddechreuodd driniaeth yn 2019-20.

O'r 15,796 o gleientiaid a ddechreuodd driniaeth, roedd 11,608 (73.4%) eisoes wedi'u cau erbyn y dyddiad rhewi ar 21 Awst 2020.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 8.1 ond yn ymwneud â chleientiaid a ddechreuodd driniaeth yn 2019-20, o gymharu â ffigurau 6.1 a 7.1, sy'n seiliedig ar atgyfeiriadau ac asesiadau yn 2019-20 yn y drefn honno, ac felly ni ellir cymharu'r ffigurau o 15,796 (ar gyfer dechrau triniaeth) ac 11,608 (ar gyfer achosion caeedig) isod â'r ffigurau dechrau triniaeth ac achosion caeedig a ddangosir yn y diagramau blaenorol. Dylid nodi hefyd, er bod y ffigurau hyn yn seiliedig ar ddyddiad y driniaeth gyntaf yn unig, bod tabl 8.5 yn mynd ymlaen i adrodd ar unrhyw driniaethau, p'un a ydynt yn driniaeth gyntaf ai peidio.

Ffigur 8.1: Statws presennol ynghyd â llwybr triniaeth i'r rhai a gafodd driniaeth yn 2019-20 (ar ddyddiad rhewi 21 Awst 2020)



Cleientiaid yn dechrau triniaeth yn ôl Oedran, Rhywedd a Tharddiad Ethnig

Tabl 8.1: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth – Pawb (a)

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	11,663	67.3	11,27	67.1	10,56	66.1	10,95	66.8	10,614	67.2
Benyw	5,661	32.7	5,530	32.9	5,421	33.9	5,439	33.2	5,182	32.8
Cyfanswm	17,324	100	16,80	100	15,98	100	16,39	100	15,796	100
Oed										
10-14	306	1.8	335	2.0	253	1.6	256	1.6	239	1.5
15-19	1,180	6.8	962	5.7	958	6.0	1,021	6.2	872	5.5
20-29	3,397	19.6	3,360	20.0	3,012	18.8	3,056	18.6	3,023	19.1
30-39	5,069	29.3	4,959	29.5	4,681	29.3	4,899	29.9	4,732	30.0
40-49	4,217	24.3	4,137	24.6	3,957	24.7	3,978	24.3	3,827	24.2
50-59	2,216	12.8	2,211	13.2	2,272	14.2	2,273	13.9	2,214	14.0
60+	928	5.4	836	5.0	854	5.3	912	5.6	886	5.6
Pob oedran (b)	17,324	100	16,80	100	15,98	100	16,39	100	15,796	100
Canolrif oed (c)	37	.	37	.	38	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys triniaethau lle nad yw'r prif sylwedd problematig wedi'i nodi.

(b) Yn cynnwys 9 triniaeth yn 2015-16, 4 triniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2017-18, 2 driniaeth yn 2018-19 ac 1 driniaeth yn 2019-20 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2015-16, 2 driniaeth yn 2016-17 a 2 driniaeth yn 2019-20 lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.2: Gweithgarwch triniaeth yn ôl Tarddiad Ethnig

	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwyn	14,955	86.3	15,316	91.1	14,736	92.2	15,075	91.9	14,076	89.1
Gwyn a Du Caribiaidd	34	0.2	24	0.1	37	0.2	31	0.2	28	0.2
Gwyn a Du Affricanaidd	8	0.0	9	0.1	13	0.1	7	0.0	21	0.1
Gwyn ac Asiaidd	12	0.1	18	0.1	22	0.1	11	0.1	12	0.1
Unrhyw Gefndir	57	0.3	57	0.3	46	0.3	55	0.3	47	0.3
Indiaidd	10	0.1	21	0.1	12	0.1	13	0.1	17	0.1
Pacistanaidd	26	0.2	29	0.2	17	0.1	18	0.1	13	0.1
Bangladeshaidd	11	0.1	17	0.1	17	0.1	16	0.1	7	0.0
Unrhyw Gefndir Asiaidd	39	0.2	43	0.3	47	0.3	40	0.2	41	0.3
Caribiaidd	23	0.1	22	0.1	13	0.1	11	0.1	10	0.1
Affricanaidd	30	0.2	18	0.1	20	0.1	20	0.1	20	0.1
Unrhyw Gefndir Du	40	0.2	45	0.3	38	0.2	26	0.2	40	0.3
Unrhyw Grŵp Ethnig	27	0.2	25	0.1	16	0.1	17	0.1	13	0.1
Cleient heb ddatgan (b)	2,052	11.8	1,162	6.9	954	6.0	1,057	6.4	1,451	9.2
Cyfanswm	17,324	100	16,806	100	15,988	100	16,397	100	15,796	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieineaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Cleient wedi gwrthod datgan ei tarddiad ethnig

Cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl Oedran, Rhywedd a phrif sylwedd problematig

Tabl 8.3: Triniaethau a ddechreuwyd yn ôl sylwedd unigol

Sylwedd	Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
		2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
		Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)
Alcohol	Gwryw	5,221	42	5,178	42	5,025	43	5,186	42	4,883	42
	Benyw	3,069	42	3,083	42	3,010	43	3,086	42	2,955	43
	Cyfanswm	8,290	42	8,261	42	8,035	43	8,272	42	7,838	43
Heroin	Gwryw	2,285	37	2,270	37	2,032	38	2,077	38	2,090	39
	Benyw	840	33	901	34	850	35	868	35	896	36
	Cyfanswm	3,125	35	3,171	36	2,882	37	2,945	37	2,986	38
Canabis (b)	Gwryw	1,325	23	1,348	23	1,188	24	1,191	24	1,243	25
	Benyw	511	22	518	23	538	24	501	23	506	24
	Cyfanswm	1,836	23	1,866	23	1,726	24	1,692	24	1,749	25
Cocên	Gwryw	393	29	519	29	635	29	820	29	930	29
	Benyw	72	28	100	28	143	30	163	29	168	29
	Cyfanswm	465	29	619	29	778	29	983	29	1,098	29
Methadon (c)	Gwryw	234	38	351	38	389	39	366	38	261	40
	Benyw	127	33	173	36	197	36	152	37	86	37
	Cyfanswm	361	36	524	37	586	38	518	38	347	39
Amffetaminau	Gwryw	433	34	308	35	297	36	271	36	219	38
	Benyw	201	32	169	33	165	34	161	36	122	36
	Cyfanswm	634	33	477	34	462	35	432	36	341	37
Crac Cocên	Gwryw	58	35	105	33	131	35	186	35	162	35
	Benyw	17	32	42	35	54	32	78	33	75	31
	Cyfanswm	75	34	147	34	185	34	264	35	237	33
Pob Sylwedd Arall	Gwryw	731	33	822	33	743	33	788	33	740	33
	Benyw	315	32	372	33	358	34	383	34	327	34
	Cyfanswm	1,046	32	1,194	33	1,101	33	1,171	33	1,067	33
Heb ei Nodi	Gwryw	983	37	375	40	127	40	73	39	86	40
	Benyw	509	38	172	40	106	41	47	41	47	40
	Cyfanswm	1,492	37	547	40	233	40	120	40	133	40
	Cyfanswm	17,324	37	16,806	37	15,988	38	16,397	38	15,796	38

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

(b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

Tabl 8.4: Cyfres amser triniaethau yn ôl prif sylwedd problematig

Triniaethau	Blwyddyn y Driniaeth				
	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Alcohol	8,290	8,261	8,035	8,272	7,838
Cyffuriau	7,542	7,998	7,720	8,005	7,825
- Heroin	3,125	3,171	2,882	2,945	2,986
- Canabis (a)	1,836	1,866	1,726	1,692	1,749
- Cocên	465	619	778	983	1,098
- Methadon (b)	361	524	586	518	347
- Amffetaminau	634	477	462	432	341
- Crac Cocên	75	147	185	264	237
- Bensodiasepinau	156	168	166	153	159
- Ecstasi	13	22	30	53	28
- Rhithbeiriau	17	18	41	46	44
- Toddyddion	19	25	14	26	12
- Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a	7	9	6	6	3
- Opiadau Eraill (c)	517	576	543	605	524
- Cyffuriau Eraill (d)	310	374	297	279	296
- Symbylyddion Eraill (e)	7	2	4	3	1
Heb ei Nodi	1,492	547	233	120	133
Pob Triniaeth	17,324	16,806	15,988	16,397	15,796

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 8.5a: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Alcohol

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwrywod	5,221	63.0	5,178	62.7	5,025	62.5	5,186	62.7	4,883	62.3
Benywod	3,069	37.0	3,083	37.3	3,010	37.5	3,086	37.3	2,955	37.7
Cyfanswm	8,290	100	8,261	100	8,035	100	8,272	100	7,838	100
Oed										
10-14	52	0.6	61	0.7	43	0.5	63	0.8	49	0.6
15-19	231	2.8	174	2.1	184	2.3	217	2.6	182	2.3
20-29	1,091	13.2	1,175	14.2	1,006	12.5	1,075	13.0	960	12.2
30-39	2,017	24.3	2,023	24.5	1,962	24.4	2,043	24.7	2,067	26.4
40-49	2,405	29.0	2,325	28.1	2,247	28.0	2,226	26.9	2,080	26.5
50-59	1,692	20.4	1,756	21.3	1,803	22.4	1,814	21.9	1,707	21.8
60+	798	9.6	744	9.0	790	9.8	832	10.1	792	10.1
Pob Oed (a)	8,290	100	8,261	100	8,035	100	8,272	100	7,838	100
Canolrif oedran (b)	42	.	42	.	43	.	42	.	43	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 4 triniaeth yn 2015-16, 1 driniaeth yn 2016-17, 2 driniaeth yn 2018-19 ac 1 driniaeth yn 2019-20 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2016-17 lle nad yw oedran yn hysbys.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5b: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwrywod	5,459	72.4	5,723	71.6	5,415	70.1	5,699	71.2	5,645	72.1
Benywod	2,083	27.6	2,275	28.4	2,305	29.9	2,306	28.8	2,180	27.9
Cyfanswm	7,542	100	7,998	100	7,720	100	8,005	100	7,825	100
Oed										
10-14	248	3.3	271	3.4	209	2.7	193	2.4	188	2.4
15-19	885	11.7	777	9.7	761	9.9	795	9.9	690	8.8
20-29	1,947	25.8	2,082	26.0	1,977	25.6	1,958	24.5	2,042	26.1
30-39	2,598	34.4	2,790	34.9	2,658	34.4	2,826	35.3	2,621	33.5
40-49	1,479	19.6	1,653	20.7	1,641	21.3	1,727	21.6	1,707	21.8
50-59	328	4.3	365	4.6	425	5.5	437	5.5	491	6.3
60+	55	0.7	57	0.7	48	0.6	69	0.9	84	1.1
Pob Oed (a)	7,542	100	7,998	100	7,720	100	8,005	100	7,825	100
Canolrif oedran (b)	32	.	32	.	32	.	33	.	33	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 2 driniaeth yn 2015-16, 3 triniaeth yn 2016-17, ac 1 driniaeth yn 2017-18 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2019-20 lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae'r cyffuriau a gofnodwyd yn Nhablau 8.5c-8.5h yn seiliedig ar y cyffuriau mwyaf cyffredin yr adroddwyd amdanynt i'r WNDSM.

Tabl 8.5c: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Heroin

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	2,285	73.1	2,270	71.6	2,032	70.5	2,077	70.5	2,090	70.0
Benyw	840	26.9	901	28.4	850	29.5	868	29.5	896	30.0
Cyfanswm	3,125	100	3,171	100	2,882	100	2,945	100	2,986	100
Oed										
10-14	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	0.1
15-19	15	0.5	17	0.5	19	0.7	12	0.4	15	0.5
20-29	654	20.9	630	19.9	523	18.1	479	16.3	449	15.0
30-39	1,400	44.8	1,419	44.7	1,252	43.4	1,298	44.1	1,210	40.5
40-49	859	27.5	902	28.4	862	29.9	912	31.0	997	33.4
50-59	177	5.7	180	5.7	215	7.5	224	7.6	284	9.5
60+	20	0.6	23	0.7	11	0.4	20	0.7	28	0.9
Pob Oed (a)	3,125	100	3,171	100	2,882	100	2,945	100	2,986	100
Canolrif oedran (b)	35	.	36	.	37	.	37	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 2 driniaeth yn 2019-20 lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5d: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Canabis (a)

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	1,325	72.2	1,348	72.2	1,188	68.8	1,191	70.4	1,243	71.1
Benyw	511	27.8	518	27.8	538	31.2	501	29.6	506	28.9
Cyfanswm	1,836	100	1,866	100	1,726	100	1,692	100	1,749	100
Oed										
10-14	194	10.6	218	11.7	162	9.4	147	8.5	143	8.2
15-19	692	37.7	616	33.0	556	32.2	580	33.6	492	28.1
20-29	541	29.5	597	32.0	571	33.1	541	31.3	646	36.9
30-39	250	13.6	266	14.3	258	14.9	255	14.8	281	16.1
40-49	121	6.6	137	7.3	129	7.5	111	6.4	127	7.3
50-59	30	1.6	24	1.3	41	2.4	47	2.7	47	2.7
60+	8	0.4	7	0.4	8	0.5	11	0.6	13	0.7
Pob Oed	1,836	100	1,866	100	1,726	100	1,726	100	1,749	100
Canolrif oedran (c)	23	.	23	.	24	.	24	.	25	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Yn cynnwys 1 driniaeth yn 2016-17 ac 1 driniaeth yn 2017-18 lle mae'r oedran yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5e: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Cocên

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	393	84.5	519	83.8	635	81.6	820	83.4	930	84.7
Benyw	72	15.5	100	16.2	143	18.4	163	16.6	168	15.3
Cyfanswm	465	100	619	100	778	100	983	100	1,098	100
Oed										
10-14	1	0.2	1	0.2	2	0.3	2	0.2	5	0.5
15-19	29	6.2	35	5.7	66	8.5	64	6.5	99	9.0
20-29	251	54.0	327	52.8	374	48.1	453	46.1	498	45.4
30-39	138	29.7	188	30.4	250	32.1	354	36.0	368	33.5
40-49	39	8.4	56	9.0	74	9.5	97	9.9	110	10.0
50-59	5	1.1	11	1.8	11	1.4	12	1.2	16	1.5
60+	2	0.4	1	0.2	1	0.1	1	0.1	2	0.2
Pob	465	100	619	100	778	100	983	100	1,098	100
Canolrif oedran (a)	29	.	29	.	29	.	29	.	29	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5f: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Methadon (a)

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	234	64.8	351	67.0	389	66.4	366	70.7	261	75.2
Benyw	127	35.2	173	33.0	197	33.6	152	29.3	86	24.8
Cyfanswm	361	100	524	100	586	100	518	100	347	100
Oed										
10-14	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
15-19	2	0.6	0	0.0	2	0.3	0	0.0	0	0.0
20-29	69	19.1	75	14.3	85	14.5	66	12.7	35	10.1
30-39	170	47.1	251	47.9	250	42.7	236	45.6	156	45.0
40-49	100	27.7	166	31.7	195	33.3	171	33.0	116	33.4
50-59	15	4.2	30	5.7	48	8.2	38	7.3	36	10.4
60+	5	1.4	2	0.4	6	1.0	7	1.4	4	1.2
Pob	361	100	524	100	586	100	518	100	347	100
Canolrif oedran (b)	36	.	37	.	38	.	38	.	39	.

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5g: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Amffetaminau

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	433	68.3	308	64.6	297	64.3	271	62.7	219	64.2
Benyw	201	31.7	169	35.4	165	35.7	161	37.3	122	35.8
Cyfanswm	634	100	477	100	462	100	432	100	341	100
Oed										
10-14	2	0.3	1	0.2	2	0.4	1	0.2	1	0.3
15-19	40	6.3	12	2.5	17	3.7	18	4.2	2	0.6
20-29	181	28.5	137	28.7	105	22.7	74	17.1	57	16.7
30-39	238	37.5	194	40.7	177	38.3	192	44.4	157	46.0
40-49	135	21.3	97	20.3	124	26.8	115	26.6	89	26.1
50-59	36	5.7	36	7.5	35	7.6	27	6.3	33	9.7
60+	2	0.3	0	0.0	2	0.4	5	1.2	2	0.6
Pob	634	100	477	100	462	100	432	100	341	100
Canolrif oedran (a)	33	.	34	.	35	.	36	.	37	.

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5h: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Crac

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	58	77.3	105	71.4	131	70.8	186	70.5	162	68.4
Benyw	17	22.7	42	28.6	54	29.2	78	29.5	75	31.6
Cyfanswm	75	100	147	100	185	100	264	100	237	100
Oed										
10-14	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	0.8
15-19	2	2.7	1	0.7	3	1.6	7	2.7	3	1.3
20-29	21	28.0	40	27.2	59	31.9	61	23.1	68	28.7
30-39	28	37.3	69	46.9	75	40.5	122	46.2	109	46.0
40-49	21	28.0	31	21.1	36	19.5	57	21.6	42	17.7
50-59	3	4.0	6	4.1	9	4.9	15	5.7	13	5.5
60+	0	0.0	0	0.0	3	1.6	2	0.8	0	0.0
Pob	75	100	147	100	185	100	264	100	237	100
Canolrif oedran (a)	34	.	34	.	34	.	35	.	33	.

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae Tabl 8.6 yn adrodd ar ddulliau triniaeth unigol a ddechreuodd yn 2019-20, ac mae'r ffigurau hyn yn uwch na'r rhai a ddangosir mewn tablau blaenorol yn [Adran 7](#), gyda'r ffigurau blaenorol yn seiliedig ar y dull triniaeth cyntaf ac nid dulliau triniaeth dilynol, a allai hefyd fod wedi dechrau yn 2019-20. Mae'r llwybr triniaeth fel arfer yn golygu bod y cleient yn derbyn cyfuniad o ymyriadau strwythuredig a llai strwythuredig. Mewn gwirionedd, dim ond 36.5% o gleientiaid a ddechreuodd un dull triniaeth yn ystod y flwyddyn, gyda 19.7% yn cychwyn dau ddull triniaeth a 43.8% yn cychwyn tri dull neu fwy.

Tabl 8.6: Dulliau triniaeth unigol yn ôl y prif sylwedd problematig yn 2019-20

Dull Triniaeth (a)	Prif Sylwedd Problematig			
	Alcohol	Cyffuriau	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Ymyriadau Strwythuredig				
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	16	1,212	12	1,240
Triniaethau Cleifion Mewnol	580	219	10	809
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	22	659	6	687
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	156	94	21	271
Dadwenwyno Cymunedol	121	43	3	167
Adsefydlu Preswyl	49	24	0	73
Ymyriadau Llai Strwythuredig				
Ymyriadau Byr	6,777	6,353	203	13,333
Ymyriadau Seicogymdeithasol	4,671	4,226	209	9,106
Lleihau Niwed	4,592	4,574	173	9,339
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	1,185	1,063	5,763	8,011
Cyfanswm	18,169	18,467	6,400	43,036

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gall Cleient fod yn derbyn mwy nag un driniaeth. Gweler [Atodiad C](#) am ragor o wybodaeth am ddulliau triniaeth.

9 Amseroedd Aros

Mae Tabl 9.1a yn dangos yr amseroedd o atgyfeiriad i driniaeth ar gyfer cleientiaid yn ôl blwyddyn driniaeth. Mae'r ffigurau'n ymwneud â'r rhai sydd eisoes wedi dechrau triniaeth yn unig, ac felly'n eithrio'r rhai sy'n dal i aros i ddechrau ar driniaeth. Yn 2019-20, cychwynnodd 91.5% o driniaethau o fewn yr 20 diwrnod gwaith targed ar gyfer atgyfeirio. Gan fod y gronfa ddata yn ddeinamig, ni ellir cymharu'r ffigur hwn â ffigurau a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach. Gweler paragraff 3.5 o'r adran [ansawdd data](#) am ragor o wybodaeth.

Tabl 9.1a: Amser rhwng atgyfeirio a thriniaeth: yr holl brif sylweddau problematig (a)

Amseroedd aros (b)	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
O fewn 20 diwrnod	14,442	83.5	14,531	86.7	14,469	90.7	14,950	91.3	14,431	91.5
4-12 wythnos	2,312	13.4	1,824	10.9	1,256	7.9	1,233	7.5	1,138	7.2
3-6 mis	467	2.7	370	2.2	192	1.2	165	1.0	174	1.1
6-9 mis	48	0.3	20	0.1	15	0.1	16	0.1	18	0.1
9-12 mis	17	0.1	11	0.1	4	0.0	4	0.0	5	0.0
12-18 mis	13	0.1	10	0.1	10	0.1	7	0.0	8	0.1
18-24 mis	1	0.0	1	0.0	1	0.0	4	0.0	1	0.0
> 24 mis	0	0.0	0	0.0	1	0.0	2	0.0	3	0.0
Cyfanswm (c)	17,300	100	16,767	100	15,948	100	16,381	100	15,778	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Yn cynnwys sylweddau heb eu nodi ac anhysbys
(b) Cynhwysir gwyliu banc o fewn y fframiau amser
(c) Eithrir amseroedd aros annilys

Tabl 9.1b: Canran o fewn 20 diwrnod gwaith (a) ar gyfer amser rhwng atgyfeirio a thriniaeth: prif sylwedd problematig (b)

	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
Prif sylwedd problematig	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith
Alcohol	6,781	81.9	6,962	84.5	7,238	90.3	7,494	90.3	7,119	90.9
Cyffuriau	6,549	86.9	7,124	89.2	7,061	91.6	7,371	91.6	7,202	92.1
Heroin	2,733	87.6	2,880	90.9	2,666	92.7	2,724	92.7	2,737	91.7
Canabis (c)	1,560	85.0	1,615	86.7	1,529	88.6	1,509	88.6	1,574	90.0
Cocên	416	89.5	556	90.0	722	92.9	928	92.9	1,036	94.4
Amffetaminau	546	86.3	410	86.3	422	91.3	406	91.3	318	93.3
Methadon (d)	322	89.2	495	94.5	546	93.3	487	93.3	321	92.5
Bensodiasepinau	142	91.0	150	89.3	148	89.2	136	89.2	152	95.6
Pob cyffur arall (e)	830	86.1	1,018	86.9	1,028	91.9	1,181	91.9	1,064	73.8
Heb ei Nodi	1,112	74.7	445	82.4	170	77.3	85	77.3	110	85.3

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cynhwysir gwyliau banc o fewn y fframiau amser.

(b) Yn cynnwys cofnodion lle nad yw'r prif sylwedd problematig wedi'i nodi

(c) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(d) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

10 Proffiliau Canlyniad Triniaeth (TOPs)

Canllaw i TOPs a'r dadansoddiad a ddefnyddir yn Nhablau 10.1a-10.1i

Cyflwynwyd Proffiliau Canlyniad Triniaeth (TOPs) ar gyfer cleientiaid a atgyfeiriwyd o 1 Ebrill 2009, ac felly mae'r tablau dadansoddi TOPs yn ymwneud ag atgyfeiriadau ar neu ar ôl y dyddiad hwn yn unig. Mae'r dadansoddiadau hyn yn cyfeirio at y cleientiaid hynny sydd wedi dechrau eu triniaeth yn unig ac felly efallai na fyddant yn gynrychioliadol o'r holl gleientiaid.

Mae'r TOP yn darparu dull systematig o fesur cynnydd ansoddol a meintiol ar lefel unigol i fesur effaith triniaeth camddefnyddio sylweddau. Mae'n mesur iechyd a llesiant unigolyn yn erbyn pedwar maes allweddol sydd wedi'u sefydlu'n rhyngwladol fel y meysydd yr effeithir arnynt fwyaf gan ymddygiad camddefnyddio sylweddau,

- Defnydd o Gyffuriau ac Alcohol;
- Iechyd Corfforol a Seicolegol;
- Troseddu ac Ymwneud â Throseddau; a,
- Gweithredu Cymdeithasol.

Asesir unigolyn yn erbyn y pedwar maes hwn ar ddechrau'r driniaeth (asesiadau ar y cyd gan y cleient a'r gweithiwr allweddol) fel rhan o gynllunio gofal arferol, bob 3 mis fel rhan o'r adolygiad i fesur cynnydd a chynhelir TOP terfynol wrth gwblhau'r driniaeth.

Mae darparwyr gwasanaeth triniaeth yn nodi ar y ffurflen TOP a yw'r TOP hwnnw'n TOP cychwyn, adolygu neu ymadael a gwneir cymariaethau rhwng y mesuriadau amrywiol a gofnodir ar y TOP cychwyn a'r TOP ymadael. Fodd bynnag, o fewn y WNDMS, mae yna achosion o atgyfeirio sydd wedi cael mwy nag un TOP cychwyn cysylltiedig neu fwy nag un TOP ymadael. At ddibenion dadansoddi, lle mae atgyfeiriad wedi cael mwy nag un TOP cychwyn cofnodedig, dewiswyd yr un â'r data cyfweiliad cynharaf at ddibenion cymharu, a lle mae atgyfeiriad wedi cofnodi mwy nag un TOP ymadael, dewiswyd yr un â'r dyddiad cyfweiliad diweddaraf.

O ran y newidiadau yn amllder sylweddau (a ddangosir yn nhablau 10.1a-10.1f), mae'r rhain yn seiliedig ar nifer y diwrnodau allan o'r 28 blaenorol yr oedd cleient wedi defnyddio'r sylwedd dan sylw. Er enghraifft, yn achos tablau 10.1a a 10.1b, amllder yfed alcohol a gofnodwyd, wedi'i rannu yn ôl y rhai lle mai alcohol yw'r prif sylwedd problematig (Tabl 10.1a), a'r rheini y mae eu grŵp prif sylwedd problematig yn gyffuriau (Tabl 10.1b). Ar gyfer y grŵp blaenorol, roedd cleientiaid yn yfed alcohol am 20.8 diwrnod ar gyfartaledd allan o'r 28 blaenorol ar adeg y TOP cychwynnol, ac 11.0 diwrnod ar gyfartaledd allan o'r 28 diwrnod blaenorol erbyn y TOP terfynol.

Sylwch, ar gyfer atgyfeiriad penodol, mai dim ond rhwng TOP cychwynnol a therfynol y mae cymhariaeth yn cael ei gwneud lle mae amledd TOP cychwynnol y cleient yn fwy na sero a bod ei TOP terfynol yn fwy neu'n hafal i sero.

Mae'r "Newid Canrannol" a ddangosir (-46.9% yn Nhabl 10.1a) yn cynrychioli'r newid canrannol yn amllder cyfartalog y dyddiau defnyddio rhwng TOPs cychwynnol a therfynol. Y ffigur "Canran nad ydynt yn Defnyddio" (35.5% yn Nhabl 10.1a) yw canran yr atgyfeiriadau lle'r oedd amllder y defnydd yn sero ar adeg y TOP terfynol, ar ôl bod yn fwy na sero ar adeg y TOP cychwynnol.

Ar gyfer mesur newidiadau mewn iechyd corfforol, iechyd seicolegol ac ansawdd bywyd (Tabl 10.1g-10.1i), defnyddir system sgorio yn seiliedig ar raddfa 0 i 20, 0 y gwaethaf ac 20 y gorau.

Ar gyfer mesuriadau amledd defnydd a sgôr, mae atgyfeiriadau lle mae gwerthoedd TOPs cychwynnol neu derfynol yn wag wedi'u heithrio o'r dadansoddiadau hyn.

Canlyniadau

Mae Tabl 10.1a yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o alcohol rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd ag alcohol yn brif sylwedd problematig. Ar gyfer y cleientiaid hynny ag alcohol fel eu prif sylwedd problematig, gostyngodd nifer cyfartalog y diwrnodau o ddefnyddio alcohol o 20.8 i 11. (-46.9%), ac nid oedd 35.5% wedi defnyddio alcohol o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1a: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Alcohol (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)
Alcohol						
Rhywedd	Gwryw	6,647	21.2	11.4	-46.0	34.6
	Benyw	3,783	20.1	10.3	-48.6	37.1
Oed	16-19	272	13.0	7.8	-40.2	22.8
	20-29	1,427	17.3	10.8	-37.2	31.7
	30-49	5,875	21.4	11.2	-47.6	36.2
	50+	2,856	22.2	11.1	-49.8	37.2
	Cyfanswm	10,430	20.8	11.0	-46.9	35.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1b yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o alcohol rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â chyffuriau'n brif sylwedd problematig. I'r rhai â chyffuriau fel eu prif sylwedd problematig, gostyngodd amllder yr alcohol a ddefnyddiwyd o 14.7 i 8.2 (-44.6%), gyda 42.7% heb ddefnyddio alcohol o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1b: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Alcohol (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	Nifer y cymariaethau (b)	Amllder adeg y TOP (c)	Amllder adeg y TOP (ch)	Newid Canrannol (d)	Canran nad ydynt yn (f)
Cyffuriau						
Rhywedd	Gwryw	2,146	14.6	8.0	-45.5	42.5
	Benyw	838	15.1	8.7	-42.5	43.4
Oed	16-19	213	8.1	5.8	-28.2	31.4
	20-29	784	12.3	7.4	-39.7	44.5
	30-49	1,535	16.0	8.8	-45.0	42.7
	50+	353	20.7	9.2	-55.6	48.7
	Cyfanswm	2,885	14.7	8.2	-44.6	42.7

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1c yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o Opiadau rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â Heroin yn brif sylwedd problematig. Syrthiodd amllder defnydd Opiadau o 22.2 i 6.3 (-71.8%), gyda 67.2% heb ddefnyddio Opiadau o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1c: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Opiadau (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP allanol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)
Heroin						
Rhywedd	Gwryw	1,606	22.2	6.1	-72.5	67.4
	Benyw	540	22.1	6.7	-69.7	66.7
Oed	16-19	32	19.8	4.7	-76.3	78.1
	20-29	549	23.3	7.3	-68.7	62.8
	30-49	1,455	21.7	5.9	-72.9	68.4
	50+	110	23.0	6.3	-72.5	70.9
	Cyfanswm	2,146	22.2	6.3	-71.8	67.2

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio opiadau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o opiadau yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1d yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder wrth ddefnyddio Canabis rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â Chanabis yn brif sylwedd problematig. Syrthiodd amllder defnyddio Canabis o 22.3 i 11.6 (-48.0%), gyda 40.3% heb ddefnyddio Canabis o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1d: Newidiadau yn Amllder defnyddio Canabis (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)
Canabis (g)						
Rhywedd	Gwryw	911	21.9	11.5	-47.3	40.5
	Benyw	279	23.8	11.9	-50.0	39.8
Oed	16-19	381	21.2	11.9	-43.8	33.1
	20-29	474	23.1	11.4	-50.7	43.7
	30-49	312	22.4	11.8	-47.5	42.3
	50+	23	23.0	8.8	-61.9	65.2
	Cyfanswm	1,190	22.3	11.6	-48.0	40.3

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio canabis yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
- (b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir
- (c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
- (d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.
- (e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
- (f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd canabis yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.
- (g) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

Mae Tabl 10.1e yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o Amffetaminau rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd ag amffetaminau'n brif sylwedd problematig. Syrthiodd nifer cyfartalog y diwrnodau lle defnyddid Amffetaminau o 17.5 i 6.4 (-63.4%), gyda 61.8% heb ddefnyddio Amffetaminau o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1e: Newidiadau yn Amllder defnyddio Amffetaminau (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)
Amffetaminau						
Rhywedd	Gwryw	529	17.6	7.0	-60.4	57.8
	Benyw	299	17.2	5.4	-68.8	68.9
Oed	16-19	42	19.9	1.5	-92.6	88.1
	20-29	228	16.1	6.7	-58.3	58.3
	30-49	518	17.6	6.7	-61.9	60.2
	50+	40	20.5	5.7	-72.4	75.0
	Cyfanswm	828	17.5	6.4	-63.4	61.8

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio amffetaminau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o amffetaminau yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1f yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o Gocên rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â Cocên yn brif sylwedd problematig. Syrthiodd nifer cyfartalog y diwrnodau o ddefnyddio Cocên o 10.3 i 1.9 (-81.3%), gyda 74.6% heb ddefnyddio Cocên o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1f: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Gocên (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)
Cocên						
Rhywedd	Gwryw	221	10.0	2.1	-78.8	74.2
	Benyw	35	12.3	0.7	-94.2	77.1
Oed	16-19	23	9.2	0.8	-91.0	82.6
	20-29	148	9.8	1.9	-80.3	73.6
	30-49	83	11.6	2.2	-81.1	74.7
	50+	2	11.5	4.5	-60.9	50.0
	Cyfanswm	256	10.3	1.9	-81.3	74.6

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio cocên yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o gocên yn yr 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1g yn dangos y newid cyfartalog mewn lechyd Corfforol rhwng TOP cychwynnol a therfynol yn ôl categori prif sylwedd problematig, rhywedd, oedran a dull triniaeth. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr lechyd Corfforol ar gyfartaledd o 11.3 i 13.01 (15.5%). Y dull triniaeth ar gyfer mwyafrif helaeth y cleientiaid oedd “Ymyriadau Seicogymdeithasol”, er y bydd cleientiaid fel arfer yn derbyn mwy nag un ymyrraeth yn ystod y llwybr triniaeth.

Tabl 10.1g: Newidiadau mewn lechyd Corfforol rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynno l (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	12,493	11.0	12.9	17.1
Cyffuriau	6,191	11.8	13.3	12.4
Rhywedd				
Gwryw	12,296	11.3	13.0	14.5
Benyw	6,388	11.1	13.1	17.5
Oed				
16-19	927	13.4	14.6	8.7
20-29	3,777	12.3	13.5	9.5
30-49	10,258	11.0	12.8	17.0
50+	3,722	10.5	12.6	20.5
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	616	9.3	12.3	31.5
Dadwenwyno Cymunedol	940	10.0	13.4	34.2
Adsefydlu Preswyl	96	10.4	14.4	38.3
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	674	11.8	13.3	12.5
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	282	11.9	13.4	12.5
Ymyriadau Seicogymdeithasol	10,545	11.4	13.2	15.5
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	46	10.0	10.4	4.6
Ymyriadau Byr	1,869	11.2	12.5	11.1
Lleihau Niwed	2,158	11.3	12.5	10.3
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	206	11.3	13.8	21.9
Gwag	1,252	11.3	12.7	12.2
Cyfanswm				
Cyfanswm	18,684	11.3	13.0	15.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP cychwynnol yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1h yn dangos y newid cyfartalog mewn lechyd Seicolegol rhwng TOP cychwynnol a therfynol yn ôl categori prif sylwedd problematig, rhywedd, oedran a dulliau triniaeth. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr lechyd Seicolegol ar gyfartaledd o 9.8 i 12.4 (26.7%). O ran cymhariaeth rhwng y dulliau triniaeth, roedd y patrymau gwella yn debyg i'r rhai yr adroddwyd amdanynt ar gyfer lechyd Corfforol uchod.

Tabl 10.1h: Newidiadau mewn lechyd Seicolegol rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynnol (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	12,382	9.7	12.4	28.7
Cyffuriau	6,147	10.1	12.4	22.8
Rhywedd				
Gwryw	12,229	10.0	12.4	24.0
Benyw	6,300	9.4	12.4	32.1
Oed				
16-19	927	11.3	13.6	20.5
20-29	3,744	10.1	12.4	22.3
30-49	10,168	9.5	12.3	28.5
50+	3,690	9.9	12.6	27.9
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	617	8.8	12.4	40.4
Dadwenwyno Cymunedol	921	9.2	13.4	45.8
Adsefydlu Preswyl	96	8.9	14.2	59.9
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	668	10.2	12.5	22.0
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	282	10.6	13.0	22.6
Ymyriadau Seicogymdeithasol	10,453	9.9	12.6	27.4
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	46	9.3	10.7	15.4
Ymyriadau Byr	1,848	9.8	11.7	19.5
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	205	9.5	13.3	41.1
Lleihau Niwed	2,137	9.8	11.7	19.1
Gwag	1,256	9.8	12.4	26.7
Cyfanswm				
Cyfanswm	18,529	9.8	12.4	26.7

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs terfynol lluosog yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1i yn dangos y newid cyfartalog o ran Ansawdd Bywyd rhwng TOP cychwynnol a therfynol. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr Ansawdd Bywyd ar gyfartaledd o 10.5 i 12.9 (23.2%). O ran cymhariaeth rhwng y dulliau triniaeth, roedd y patrymau gwella yn debyg i'r rhai yr adroddwyd amdanynt ar gyfer lechyd Corfforol (ac lechyd Seicolegol) uchod.

Tabl 10.1i: Newidiadau o ran Ansawdd Bywyd rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2020

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynnol (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	10,932	10.4	13.1	26.5
Cyffuriau	5,008	10.9	13.0	19.0
Rhywedd				
Gwryw	10,381	10.6	13.0	22.6
Benyw	5,559	10.4	13.1	26.8
Oed				
16-19	846	12.3	14.2	15.5
20-29	3,206	11.0	12.9	17.7
30-49	8,779	10.2	12.9	26.6
50+	3,109	10.5	13.3	26.6
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	612	9.1	12.7	40.1
Dadwenwyno Cymunedol	913	9.7	14.0	43.2
Adsefydlu Preswyl	75	8.4	13.5	60.7
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	711	11.1	13.0	17.6
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	276	11.4	13.3	16.4
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	49	11.4	13.3	16.4
Ymyriadau Seicogymdeithasol	10,451	10.6	13.1	23.8
Ymyriadau Byr	1,735	10.5	12.2	17.1
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	230	11.2	12.7	12.8
Lleihau Niwed	2,054	10.4	12.2	17.8
Gwag	1,334	10.3	12.5	21.6
Cyfanswm				
Cyfanswm	18,440	10.5	12.9	23.2

Ffynhonnell: WNDISM, Gwasanaeth Gwybodeg
GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs terfynol lluosog yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

11 Cau Achosion

Mae Tabl 11.1a yn dangos nifer yr achosion a gaewyd yn ôl blwyddyn eu cau a hefyd yn ôl y rheswm dros gau. Er eu bod wedi'u heithrio o'r dadansoddiad o atgyfeiriadau yn [Adran 6](#), dangosir yr achosion a gaewyd â DNA cyn asesu yn y tabl hwn. O'r 25,403 o achosion a gaewyd yn 2019-20, caewyd 52.1% am resymau a gynlluniwyd; mae hyn wedi bod yn cynyddu o 47.6% yn 2015-16. Mae'r gyfradd DNA wedi bod yn gostwng o 28.5% yn 2015-16 i 17.2% yn 2019-20.

Tabl 11.1a: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Pob Sylwedd

	Blwyddyn Ryddhau									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
Rheswm dros Gau	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	3,885	15.0	3,850	14.1	2,787	10.6	2,284	8.9	2,163	8.6
DNA cyn triniaeth	537	2.1	276	1.0	175	0.7	261	1.0	269	1.1
DNA yn ystod triniaeth	2,553	9.8	2,499	9.2	2,256	8.6	1,879	7.4	1,638	6.5
Cyfanswm	6,975	26.9	6,625	24.3	5,218	19.9	4,424	17.3	4,070	16.2
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	3,235	12.5	3,702	13.6	4,252	16.2	3,674	14.4	3,640	14.5
Cyfanswm	3,235	12.5	3,702	13.6	4,252	16.2	3,674	14.4	3,640	14.5
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	60	0.2	27	0.1	44	0.2	36	0.1	20	0.1
Cyfanswm	60	0.2	27	0.1	44	0.2	36	0.1	20	0.1
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	3,669	14.1	3,028	11.1	2,430	9.3	2,556	10.0	3,331	13.2
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	26	0.1	64	0.2	40	0.2	34	0.1	82	0.3
Triniaeth wedi'i chwblhau	5,637	21.7	6,407	23.5	6,753	25.7	7,186	28.1	6,930	27.6
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	3,088	11.9	3,538	13.0	3,528	13.4	3,465	13.6	3,210	12.8
Cyfanswm	12,420	47.8	13,03	47.8	12,75	48.5	13,24	51.8	13,553	53.9
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	31	0.1	28	0.1	27	0.1	15	0.1	19	0.1
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	1,098	4.2	1,765	6.5	2,007	7.6	2,298	9.0	2,184	8.7
Wedi marw	172	0.7	178	0.7	237	0.9	210	0.8	235	0.9
Wedi symud	449	1.7	444	1.6	377	1.4	351	1.4	322	1.3
Carchar	891	3.4	951	3.5	933	3.6	979	3.8	883	3.5
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	642	2.5	503	1.8	423	1.6	312	1.2	214	0.9
Cyfanswm	3,283	12.6	3,869	14.2	4,004	15.2	4,165	16.3	3,857	15.3
Cyfanswm	25,973	100	27,26	100	26,26	100	25,54	100	25,140	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camdefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.

(b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.

(c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

Mae Tabl 11.1b ac 11.1c yn dangos ffigurau ar gyfer achosion a gaewyd lle mae alcohol a chyffuriau'n brif sylwedd yn y drefn honno.

Ar gyfer alcohol (Tabl 11.1b), cynlluniwyd i gau 77.2% o'r achosion a'r gyfradd DNA gyffredinol oedd 10.3%.

Ar gyfer cyffuriau (Tabl 11.1c), mae'r achosion lle cynlluniwyd i'w cau wedi bod yn cynyddu bob blwyddyn, gan gyfrif am 68.4% o'r holl achosion o gau yn 2019-20, o gymharu â 57.0% yn 2015-16, tra bod DNAs wedi bod yn gostwng yn raddol o 17.3% yn 2015-16 i 11.7% yn 2019-20.

Tabl 11.1b: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Alcohol

Rheswm dros Gau	Blwyddyn Ryddhau									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
DNA cyn triniaeth	277	3.0	161	1.7	97	1.1	146	1.6	152	1.7
DNA yn ystod triniaeth	1,048	11.4	1,100	11.6	1,004	10.9	864	9.3	772	8.6
Cyfanswm	1,325	14.4	1,261	13.3	1,101	11.9	1,010	10.9	924	10.3
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	468	5.1	456	4.8	410	4.4	254	2.7	271	3.0
Cyfanswm	468	5.1	456	4.8	410	4.4	254	2.7	271	3.0
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	20	0.2	8	0.1	10	0.1	6	0.1	6	0.1
Cyfanswm	20	0.2	8	0.1	10	0.1	6	0.1	6	0.1
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	1,685	18.3	1,247	13.1	1,034	11.2	1,149	12.4	1,390	15.4
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	11	0.1	15	0.2	11	0.1	6	0.1	19	0.2
Triniaeth wedi'i chwblhau	2,938	31.9	3,321	35.0	3,604	39.1	3,900	42.2	3,697	41.1
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	1,907	20.7	2,254	23.7	2,136	23.2	2,012	21.8	1,844	20.5
Cyfanswm	6,541	71.0	6,837	72.0	6,785	73.6	7,067	76.4	6,950	77.2
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	2	0.0	2	0.0	3	0.0	1	0.0	2	0.0
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	298	3.2	415	4.4	406	4.4	450	4.9	463	5.1
Wedi marw	86	0.9	93	1.0	127	1.4	114	1.2	98	1.1
Wedi symud	122	1.3	117	1.2	82	0.9	79	0.9	76	0.8
Carchar	99	1.1	117	1.2	153	1.7	153	1.7	141	1.6
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	252	2.7	186	2.0	145	1.6	110	1.2	71	0.8
Cyfanswm	859	9.3	930	9.8	916	9.9	907	9.8	851	9.5
Cyfanswm	9,213	100	9,492	100	9,222	100	9,244	100	9,002	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.
- (b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.
- (c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

Tabl 11.1c: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Cyffuriau

	Blwyddyn Ryddhau									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
Rheswm dros Gau	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
DNA cyn triniaeth	170	2.3	95	1.2	73	0.9	108	1.3	114	1.4
DNA yn ystod triniaeth	1,137	15.1	1,295	15.8	1,201	14.9	1,00	12.4	851	10.3
Cyfanswm	1,307	17.3	1,390	17.0	1,274	15.8	1,11	13.7	965	11.7
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	502	6.7	400	4.9	362	4.5	263	3.2	281	3.4
Cyfanswm	502	6.7	400	4.9	362	4.5	263	3.2	281	3.4
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	22	0.3	10	0.1	17	0.2	11	0.1	6	0.1
Cyfanswm	22	0.3	10	0.1	17	0.2	11	0.1	6	0.1
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	1,263	16.8	1,135	13.9	918	11.4	968	11.9	1,32	16.1
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	8	0.1	47	0.6	26	0.3	23	0.3	56	0.7
Triniaeth wedi'i chwblhau	1,955	25.9	2,450	29.9	2,670	33.2	2,95	36.5	2,97	36.0
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	1,070	14.2	1,180	14.4	1,297	16.1	1,340	16.5	1,288	15.6
Cyfanswm	4,296	57.0	4,812	58.8	4,911	61.1	5,28	65.3	5,64	68.4
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	2	0.0	1	0.0	3	0.0	0	0.0	1	0.0
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	181	2.4	328	4.0	299	3.7	290	3.6	314	3.8
Wedi marw	43	0.6	50	0.6	68	0.8	59	0.7	96	1.2
Wedi symud	201	2.7	211	2.6	195	2.4	165	2.0	160	1.9
Carchar	636	8.4	698	8.5	670	8.3	746	9.2	662	8.0
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	349	4.6	287	3.5	241	3.0	171	2.1	125	1.5
Cyfanswm	1,412	18.7	1,575	19.2	1,476	18.4	1,43	17.7	1,35	16.5
Cyfanswm	7,539	100	8,187	100	8,040	100	8,102	100	8,254	100

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.

(b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.

(c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

12 Crynodeb o Berfformiad

Mae tablau 12.1 i 12.5 yn adrodd ar y pum dangosydd perfformiad allweddol (DPA) sy'n adrodd ar berfformiad ar draws y Byrddau Cynllunio Ardal (BCA), yn seiliedig ar ardal breswyllo'r cleient. Gweler [Atodiad C](#) am wybodaeth gefndir ar y DPAAu. Oherwydd natur ddeinamig y gronfa ddata, bydd y ffigurau a adroddir yn yr adran hon yn newid dros amser, oherwydd gall darparwyr gwasanaeth triniaeth gyflwyno gwybodaeth bellach.

Mae Tabl 12.1 yn adrodd ar gleientiaid na wnaethant fynychu (DNA) neu nad ydynt yn ymateb i gyswllt dilynol ar ôl y cam asesu.

Tabl 12.1: DPA 1 - DNA ar ôl yr Asesiad: yn ôl BCA

DNA ar ôl yr Asesiad	Blwyddyn Ryddhau									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)
Gogledd Cymru	525	13.1	496	11.6	290	7.7	216	6.5	133	4.3
Powys	112	21.6	105	13.3	84	18.8	99	15.8	93	17.2
Hywel Dda	287	16.5	249	11.4	155	6.8	121	5.2	154	5.9
Bae'r Gorllewin (b)	685	35.6	732	34.4	818	38.9	604	30.2	375	20.6
Caerdydd a'r Fro	498	17.6	350	15.5	277	11.6	294	11.5	285	10.8
Cwm Taf Morgannwg (c)	473	21.9	250	12.2	192	9.5	205	10.0	276	11.8
Gwent	366	9.9	450	13.7	454	13.7	480	14.1	471	13.8
Y Tu Allan i Gymru	102	13.8	131	14.5	141	16.0	104	10.9	102	12.5
Anhysbys	42	29.8	12	19.7	20	15.6	17	13.7	18	17.8
Cyfanswm	3,090	17.4	2,775	15.5	2,431	14.0	2,140	12.3	1,907	11.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran yr holl achosion o gau gyda dyddiad asesu

(b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(c) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.2 yn adrodd ar DPA 2 sy'n mesur amseroedd aros y gwasanaeth rhwng atgyfeirio a thriniaeth. Y targed yw i ddarparwyr gwasanaethau triniaeth gyflawni amser aros o lai nag 20 diwrnod gwaith rhwng atgyfeirio a thriniaeth.

Tabl 12.2: DPA 2 - Amseroedd Aros rhwng Atgyfeirio a Thriniaeth: yn ôl BCA

< 20 diwrnod gwaith (a)	Blwyddyn y Driniaeth									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	2,884	78.1	3,069	81.5	3,127	88.8	3,156	92.1	3,045	95.6
Powys	773	99.2	496	95.8	520	97.6	596	89.6	532	88.1
Hywel Dda	1,680	83.4	1,800	83.3	1,965	92.0	2,227	93.6	2,244	91.6
Bae'r Gorllewin (c)	1,866	84.8	2,002	93.5	2,075	94.7	2,128	94.6	1,692	89.1
Caerdydd a'r Fro	1,461	72.4	1,128	69.6	794	71.1	669	69.8	692	71.5
Cwm Taf Morgannwg (d)	1,784	74.5	1,967	87.9	1,952	92.4	2,054	89.5	2,125	91.6
Gwent	3,124	94.9	3,105	93.8	3,040	92.2	3,090	93.1	3,245	93.8
Y Tu Allan i Gymru	728	96.7	916	96.2	896	97.9	943	98.4	818	97.3
Anhysbys	142	90.4	48	84.2	100	80.6	87	66.4	38	71.7
Cyfanswm	14,44	83.5	14,531	86.7	14,469	90.7	14,950	91.3	14,431	91.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cynhwysir gwyliau banc yn yr amseroedd aros.

(b) Caran yr holl gleientiaid sy'n cael triniaeth.

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.3 yn adrodd ar DPA 3 sy'n mesur a yw'r camddefnydd o sylweddau wedi lleihau, ydy'r cleient yn ymatal neu a yw'n sefyllfa ddigifnewid ar gyfer unrhyw un o'r sylweddau problematig a restrir ar y ffurflen TOP. Mae'r camddefnydd o sylweddau wedi lleihau neu'n ddigifnewid os yw nifer y diwrnodau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol yn uwch na'r nifer gyfwerth o ddyddiau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ar gyfer pob sylwedd a adroddir ar y ffurflen TOP. Mae'r camddefnydd o sylweddau yn cael ei gategoreiddio fel achos o ymatal os yw'r nifer o ddyddiau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol a nifer y diwrnodau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf yn sero, ar gyfer pob sylwedd a adroddir ar y ffurflen TOP.

Tabl 12.3: DPA 3 - Camddefnyddio sylwedd problematig wedi lleihau, mae'r cleient yn ymatal neu mae'n sefyllfa ddigifnewid: yn ôl BCA

TOP Adolygu / Terfynol yn y cyfnod lle mae defnydd o sylweddau problematig wedi lleihau, lle mae'r cleient yn ymatal neu lle mae'r sefyllfa'n ddigifnewid (a)	Blwyddyn Gyfweld									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	5,808	85.1	9,104	86.7	9,224	87.7	9,089	87.5	8,813	87.9
Powys	2,098	83.2	825	83.5	861	83.8	893	86.4	875	85.1
Hywel Dda	2,844	90.6	3,524	90.2	3,592	89.0	3,547	88.7	3,478	88.0
Bae'r Gorllewin (c)	2,024	82.6	2,509	83.7	2,885	82.9	3,402	83.9	2,844	84.7
Caerdydd a'r Fro	5,448	86.2	5,094	85.3	4,770	83.9	5,347	85.6	4,520	86.9
Cwm Taf Morgannwg (d)	8,298	86.4	9,472	86.9	10,04	86.9	11,089	87.3	5,232	86.9
Gwent	7,282	84.6	8,128	83.9	7,682	83.9	7,243	85.0	6,733	85.5
Y Tu Allan i Gymru	479	82.0	618	80.9	655	82.0	492	78.2	345	78.9
Anhysbys	41	83.7	80	88.9	180	89.6	139	86.9	135	85.4
Cyfanswm	34,32	85.6	39,35	85.9	39,89	85.9	41,241	86.4	32,975	86.6

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nifer y diwrnodau y mae'r cleient wedi camddefnyddio sylweddau wedi lleihau, wedi aros yr un fath neu lle mae wedi ymatal yn y 28 diwrnod cyn y TOP Adolygu / TOP Terfynol diweddaraf o'i gymharu â nifer y diwrnodau y mae'r cleient wedi camddefnyddio'r sylwedd yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol.

(b) Canran yr holl gleientiaid lle adroddir am ddefnyddio sylweddau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol.

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth ganolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.4 yn adrodd ar DPA 4 Ansawdd bywyd lle mae Ansawdd Bywyd yn well neu heb newid rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ar gyfer pob cleient sy'n 16 oed neu'n hŷn ac o fewn triniaeth strwythuredig. Mae'r sgôr ansawdd bywyd a adroddwyd yn y TOP cychwynnol yn cael ei gymharu â'r sgôr ansawdd bywyd cyfatebol a adroddwyd yn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ac adroddir ei fod yn welliant os yw'r sgôr yn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf yn uwch na neu yr un peth â'r sgôr a adroddwyd yn y TOP cychwynnol.

Tabl 12.4: DPA 4 - Ansawdd Bywyd Gwell: yn ôl BCA

TOP Adolygu / Terfynol yn y cyfnod lle mae ansawdd bywyd wedi gwella neu'n ddigyfnewid (a)	Blwyddyn Gyfweld									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	1,109	80.2	1,893	79.3	2,191	85.6	2,180	86.9	2,362	84.5
Powys	319	73.5	131	81.4	110	76.4	137	76.5	142	78.9
Hywel Dda	511	87.8	780	87.2	930	86.0	878	85.9	1,007	86.8
Bae'r Gorllewin (c)	259	84.6	286	83.6	293	74.7	459	73.9	527	78.9
Caerdydd a'r Fro	570	81.0	636	83.1	520	81.6	718	80.0	749	81.8
Cwm Taf Morgannwg (d)	1,503	86.8	1,605	86.0	1,802	90.3	2,301	87.7	1,655	87.5
Gwent	1,088	78.8	1,195	78.9	1,169	80.1	1,023	81.6	1,089	81.3
Y Tu Allan i Gymru	102	75.0	119	74.8	155	77.9	122	74.4	76	76.8
Anhysbys	21	84.0	23	92.0	63	91.3	47	95.9	46	92.0
Cyfanswm	5,482	82.0	6,668	82.2	7,233	84.7	7,865	84.4	7,653	84.1

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Mae'r sgôr Ansawdd Bywyd a adroddwyd yn y TOP Adolygu / Terfynol diweddaraf yn uwch na'r sgôr Ansawdd Bywyd a adroddwyd yn y TOP cychwynnol.

(b) Canran yr holl gleientiaid lle mae Ansawdd Bywyd yn cael ei nodi yn y TOP cychwynnol

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.5 yn adrodd ar gleientiaid sydd wedi cwblhau triniaeth naill ai lle nad ydynt yn defnyddio'r sylwedd problematig mwyach neu lle mae'r cleient wedi cyrraedd ei nod(au) triniaeth fel y cytunwyd ar ddechrau'r driniaeth, felly dim ond cofnodion sydd â dyddiad triniaeth wedi'i gwblhau sy'n cael eu cynnwys yn y tabl hwn. Caiff cleientiaid y caewyd eu hachosion gyda chanlyniad niwtral h.y. wedi'u cyfeirio at wasanaeth arall; symud o'r ardal; carchar/yn y ddalfa; ac wedi i ragnodi dan arweiniad meddygon teulu eu heithrio o'r tabl hwn, ynghyd ag atgyfeiriadau amhriodol gan eu bod yn annhebygol o fod â dyddiad triniaeth.

Tabl 12.5: DPA 5 - Achosion o Gau â Thriniaeth Gadarnhaol (a): yn ôl BCA

Triniaeth wedi'i chwblhau	Blwyddyn Ryddhau									
	2015-16		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	1,681	67.6	2,070	75.2	2,118	80.5	2,202	84.6	2,078	87.9
Powys	334	74.2	292	71.6	277	74.9	384	78.4	304	74.5
Hywel Dda	1,047	80.0	1,539	85.8	1,779	91.4	1,875	93.3	2,096	93.0
Bae'r Gorllewin (c)	606	45.3	761	48.7	788	47.8	873	58.0	676	63.5
Caerdydd a'r Fro	798	68.8	889	72.6	604	69.6	414	72.1	441	75.4
Cwm Taf Morgannwg (d)	1,342	74.4	1,332	84.0	1,472	87.6	1,562	87.5	1,278	82.2
Gwent	1,723	82.1	1,887	79.6	1,854	78.0	2,017	79.6	2,145	80.2
Y Tu Allan i Gymru	453	79.5	525	78.5	460	74.7	483	80.4	395	79.2
Anhysbys	62	68.9	25	65.8	71	82.6	63	80.8	32	72.7
Cyfanswm	8,046	71.2	9,320	75.1	9,423	77.1	9,873	81.1	9,445	82.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir achosion o gau sy'n niwtral: Cyfeirio at wasanaeth arall; Wedi symud i Ragnodi dan Arweiniad Meddygon Teulu; Wedi symud; a Charchar

(b) Cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth fel canran o'r holl achosion o gau â dyddiad triniaeth (ac eithrio achosion o gau sy'n niwtral h.y. cyfeirio at wasanaeth arall, symud o'r ardal, carchar/yn y ddalfa a symud i ragnodi dan arweiniad meddyg teulu)

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.6 yn dangos nifer yr unigolion sydd wedi cael eu profi am Hepatitis C. Dyma'r flwyddyn gyntaf yr adroddir ar y tabl hwn, ac iddo gael ei gynnwys yn yr adroddiad hwn. Rhaid nodi, oherwydd y pandemig, bod y gwaith o gyflwyno data misol wedi'i atal rhwng 9 Mawrth 2020 a 24 Mehefin 2020, a gohiriwyd y profion smotyn gwaed sych ar gyfer Hepatitis C.

Tabl 12.5: DPA 6 - Prawf Feirws a Gludir yn y Gwaed (a): yn ôl BCA yn 2019-20

	Blwyddyn Brofi										
	2019-20										
Triniaeth wedi'i chwblhau	Nifer y cleientiaid sy'n ymddangos ar hyn o bryd ar WNDSM	Nifer y cleientiaid newydd wedi'u cyfeirio at WNDSM	Nifer sydd angen prawf HCV	Nifer y cynigiwyd prawf HCV iddynt	% yr oedran y cynigiwyd prawf HCV iddynt	Nifer a gafodd prawf HCV	% oedran Wedi cael prawf HCV	Nifer nad ydynt angen prawf HCV pellach	% oedran nad ydynt angen prawf HCV pellach	Nifer a wrthodod d brawf HCV	% oedran a wrthodod d brawf HCV
	(a)	(b)	(c)	(ch)	(d)	(f)	(g)	(h)	(i)	(j)	(k)
Gogledd Cymru	2,067	8	2,596	486	18.7	472	18.2	110	4.2	14	2.9
Powys	304	0	409	159	38.9	149	36.4	6	1.5	10	6.3
Hywel Dda	2,066	21	974	313	32.1	287	29.5	104	10.7	26	8.3
Bae'r Gorllewin	666	32	1,625	579	35.6	550	33.8	71	4.4	29	5.0
Caerdydd a'r Fro	410	124	1,132	680	60.1	583	51.5	21	1.9	97	14.3
Cwm Taf Morgannwg	1,239	12	1,537	744	48.4	451	29.3	237	15.4	293	39.4
Gwent	2,146	14	2,243	1,133	50.5	983	43.8	37	1.6	150	13.2
Cyfanswm	10,891	211	10,516	4094	38.9	3,475	33.0	586	5.6	619	15.1

(a) Nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth ar y WNDSM ar 1 Ebrill 2019

(b) Nifer y cleientiaid a aseswyd ar y WNDSM ond sydd heb ddechrau triniaeth ar 1 Ebrill 2019

(c) = a + b - h

(d) Nifer y cleientiaid sy'n ymddangos ar y gronfa ddata lleihau niwed gyda dyddiad prawf diwethaf neu ddyddiad prawf diwethaf a wrthodwyd rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2020

(e) = d / c * 100

(f) Nifer y cleientiaid sy'n ymddangos ar y gronfa ddata lleihau niwed lle mae unrhyw ganlyniad y dyddiad profi diwethaf rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2020

(g) = f / c * 100

(h) Nifer y cleientiaid sy'n ymddangos ar y gronfa ddata lleihau niwed lle mae'r maes angen prawf pellach yn wag

$$(i) = h / c * 100$$

(j) Nifer y cleientiaid sy'n ymddangos ar y gronfa ddata lleihau niwed lle mae dyddiad y prawf diwethaf a wrthodwyd rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2020

$$(k) = j / d * 100$$

Atodiad A: Crynodeb o Ffactorau Allweddol

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau (WNDSM)

Mae'r gronfa ddata yn cynnwys manylion yr holl atgyfeiriadau at ddarparwyr gwasanaethau triniaeth Cyffuriau ac Alcohol yng Nghymru ac mae'n cael ei chadw gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW).

Cwmpas

Nid yw'r data ond yn ymwneud â phobl sy'n cyflwyno'u hunain i'r darparwyr gwasanaeth triniaeth a gallant fod yn gyfran yn unig o'r holl gamddefnyddwyr sylweddau.

Ansawdd Data

Gellir gweld y materion ansawdd data sy'n effeithio ar yr adroddiad hwn yn [Adran 3](#).

Cylch prosesu data

Mae'n ofynnol i bob Darparwr Gwasanaeth Triniaeth sy'n derbyn cyllid Llywodraeth Cymru, ddarparu gwasanaethau camddefnyddio sylweddau, gydymffurfio'n llawn â gofynion adrodd y gronfa ddata. Mae'r data yn yr adroddiad blynyddol hwn yn deillio o fersiwn "wedi'i rewi" o'r gronfa ddata ar 21 Awst 2020. Mae Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru yn prosesu'r data ac yn paratoi tablau yn dilyn y dyddiad rhewi hwn.

Cymariaethau rhwng Adroddiadau Blynyddol

Mae'r gronfa ddata yn ddeinamig h.y. mae cofnodion yn destun newid wrth i ddarparwyr gwasanaeth triniaeth gyflwyno gwybodaeth bellach. Mae hyn yn golygu nad yw ffigurau yn yr adroddiad hwn yn uniongyrchol gymaradwy â'r rhai a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach.

Proffil Canlyniadau Triniaeth

Datblygwyd y Proffil Canlyniadau Triniaeth (TOP) gan yr Asiantaeth Triniaeth Genedlaethol (NTA) mewn cydweithrediad â Dr John Marsden a Dr Michael Farrell o'r Ganolfan Ddibyniaeth Genedlaethol, Sefydliad Seiciatreg, Coleg Kings, Llundain.

Cafodd yr eitemau sy'n ymddangos yn y TOP eu gwerthuso'n seicometryddol ac roeddent yn dangos lefel dderbyniol o ddibynadwyedd a dilysrwydd. Mae'r gwerthusiad hwn ar gael yn y cyfnodolyn o adolygiadau cymheiriad, Addiction. Mae'r crynodeb, a'r cyfeiriad at yr erthygl lawn ynghyd â'r wybodaeth gefndir am y Proffil Canlyniad Triniaeth ar gael o: <http://www.nata/nhs.uk/who-healthcare-top.aspx>

Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn cwmpasu'r holl TOPs cychwynnol, adolygu a therfynol a gofnodwyd ar y gronfa ddata er mis Ebrill 2009 pan fabwysiadwyd yr offeryn gyntaf yng Nghymru.

Datgeliad a chyfrinachedd

Mae'r risg o ddatgelu gwybodaeth am unigolyn wedi'i hystyried ar gyfer y set ddata WNDSM hon a chyda'r lefel agregu gyfredol ystyrir ei bod yn isel iawn.

Defnyddwyr a Defnyddiau

Credwn mai defnyddwyr allweddol yr ystadegau hyn yw:

- Gweinidogion a'u cynghorwyr;
- Aelodau'r Cynulliad a Gwasanaeth Ymchwil Aelodau'r Cynulliad yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru;
- Darparwyr gwasanaeth Triniaeth Camddefnyddio Sylweddau;
- Byrddau Cynllunio Ardal (BCA);

- Partneriaethau Diogelwch Cymunedol (PDC);
- Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh);
- Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC);
- Timau Rhanbarthol Cynghori ar Gamddefnyddio Sylweddau (SMARTs);
- Cymunedau a Llywodraeth Leol;
- Awdurdodau unedol llywodraeth leol (aelodau etholedig a swyddogion);
- Myfyrwyr, academyddion a phrifysgolion;
- Adrannau eraill Llywodraeth Cymru;
- Adrannau eraill y llywodraeth; a
- Dinasyddion unigol a chwmnïau preifat.

Defnyddir yr ystadegau mewn amrywiaeth o ffyrdd. Mae rhai enghreifftiau o'r rhain yn cynnwys:

- Cyngor i Weinidogion;
- Asesu perfformiad gwasanaethau triniaeth yn erbyn targedau;
- Llywio prosiectau gwella gwasanaethau ar gyfer meysydd ffocws a chyfleoedd i wella ansawdd.

Atodiad B: Rhestr o Grwpiau Ffynhonnell Atgyfeirio

Grŵp Ffynhonnell Atgyfeirio	Ffynhonnell Atgyfeirio
System Cyfiawnder Troseddol	Y Llys
	Gwasanaeth Ymyriadau Troseddwyr Integredig / Rhaglen Ymyriadau Cyffuriau / Cynllun Atgyfeirio Arrest
	Yr Heddlu
	Cyngor Atgyfeirio Asesu Cwnsela/Carchar a Throughcare Cynllun Cymorth y Cyfnod Pontio
	Gwasanaeth Prawf i gynnwys Gofynion Adsefydlu Cyffuriau
	Cyfreithiwr
	Tîm Troseddau Ieuencid
Y GIG	Damweiniau ac Achosion Brys y GIG
	GIG Arall
Arall	Lluoedd Arfog
	Asesiad Gofal Cymunedol
	Nyrs Seiciatrig Cymunedol/Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol
	Cymorth Cam-drin Domestig
	Sefydliad Addysgol
	Gwasanaeth Cyflogaeth
	Teulu/Ffrindiau
	Canolfan Byd Gwaith
	Bydwraig
	Cynllun Cyfnewid Nodwyddau/Chwistrelli
	Cynllun Mentora Cymheiriaid
	Seiciatreg
	Gwasanaethau Cymdeithasol
	Asiantaethau Cymorth

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG

Cymru

Atodiad C: Diffiniadau

Defnyddir y diffiniadau canlynol yn yr adroddiad hwn:

Byrddau Cynllunio Ardal (BCA)

Mae Byrddau Cynllunio Ardal yn gyfrifol am gomisiynu gwasanaethau camddefnyddio sylweddau yn rhanbarthol (ôl troed bwrdd iechyd lleol). Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth yma:

<https://gov.wales/commissioning-substance-misuse-services-revised-guidance>

Cyffuriau

Mae'r term "cyffuriau" yn cynnwys cyffuriau anghyfreithlon, camddefnyddio presgripsiynau cyfreithiol a meddyginiaethau dros y cownter a cham-drin toddyddion.

Prif sylwedd problematig

Mae'r term "prif sylwedd problematig" yn cyfeirio at y prif sylwedd a barodd i'r cleient geisio cymorth neu gael ei atgyfeirio am gymorth; noder y gallai llawer o gleientiaid sydd wedi'u categorio o dan "alcohol" hefyd fod yn derbyn triniaeth ar gyfer cyffuriau ac i'r gwrthwyneb.

"Cyffuriau Eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Methylffenedad, Methadron, Methylon, Mân Boenleddfwyr, Zoplicione, Tawelyddion Sylweddol Amhenodol, Cnau Areca, Antabuse, Calsiwm Acamprosad (Campral), GHB / GBH, Cyffuriau Seicoweithredol Eraill Amhenodol, cyffuriau Gwrth-iselder, NPS Cannabis yn bennaf, Tawelyddion Eraill, Ffenteramin, Naltrexone, Zolpidem Tartrad, cyffuriau Gwrthseicotig Amhenodol, lleddfwyr archwaeth, tawelyddion amhenodol, barbitwradau amhenodol, Nicotin, Khat, Cyffuriau Nad Ydynt wedi'u Nodi Fel Arall, Ecstasi a Chyffuriau Rhagnodedig.

"Opiadau Eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Buprenorffin, Opiadau Amhenodol, Codin Amhenodol, Dihydrocodin, Tramadol Hydroclorid, Tabledi Codin, Sylffad Morffin, Poenleddfwyr Comp Opiad, Opiadau Eraill, Ocsicodon, Opiwm, a Ffentanyl.

"Symbylyddion Eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Meffedron, Symbylyddion Amhenodol a Symbylyddion Eraill.

Cleientiaid a atgyfeiriwyd

Yn cyfeirio at gleientiaid a atgyfeiriwyd rhwng Ebrill 2005 a Mawrth 2020. Os aeth mwy nag 8 wythnos heibio rhwng diwedd cwrs triniaeth a dechrau cwrs newydd, yna bydd y cleient yn cael ei gyfrif eto.

Triniaethau strwythuredig

Yn cynnwys dadwenwyno cleifion mewnol, dadwenwyno cymunedol, adsefydlu preswyl, rhagnodi amnewidion opioid ac ymyriadau seicogymdeithasol.

Triniaethau llai strwythuredig

Yn cynnwys cwnsela/cefnogaeth e.e. ymyrraeth mewn argyfwng a gwybodaeth yn unig. (O 2011-12 adolygwyd hyn i gynnwys cefnogaeth ymarferol/cymdeithasol, therapïau ategol/amgen a gweithgareddau dargyfeirio, ymyriadau byr a lleihau niwed.

Cyfradd

Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn SYG ar gyfer 2019 a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2020.

Canolrif Oedran

Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben. Er enghraifft, gyda rhestr o naw o bobl â gwahanol oedrannau, i ddod o hyd i'r pwynt canolrif byddech chi'n dilyn y cyfrifiad $(9 + 1) \div 2 = 5$. Felly canolrif oed y grŵp fyddai oedran y pumed person ar y rhestr wedi'i threfnu - lle mae 4 o bobl yn iau a 4 o bobl yn hŷn.

Cyfraddau Ewropeaidd wedi'i Safoni yn ôl Oedran (EASR)

Y ffordd fwyaf cynhwysfawr o gymharu profiad clefyd dwy boblogaeth yw cyflwyno a chymharu eu cyfraddau oedran-benodol. Fodd bynnag, pan fydd nifer y poblogaethau sy'n cael eu cymharu yn cynyddu, buan iawn y mae maint y data y mae angen ei ystyried yn dod yn anhydrin. Yr hyn sydd ei angen yw un ffigur cryno, hawdd ei ddehongli, ar gyfer pob poblogaeth sy'n cael ei addasu i ystyried ei strwythur oedran. Mae ffigurau cryno o'r fath yn cael eu cyfrif gan ddefnyddio dulliau safoni oedran.

Un dull o gyfrifo ffigur cryno yw 'safoni uniongyrchol'. Mae cyfraddau oedran-benodol y boblogaeth dan sylw yn cael eu cymhwysu i strwythur oedran y boblogaeth safonol. Mae hyn yn rhoi'r gyfradd gyffredinol a fyddai wedi digwydd yn y boblogaeth dan sylw pe bai ganddi'r proffil oedran safonol.

Defnyddir y Boblogaeth Safonol Ewropeaidd (ESP) yn aml ar gyfer safoni uniongyrchol. Mae hwn yn strwythur poblogaeth damcaniaethol nad yw'n newid ac mae yr un peth ar gyfer y ddau rywedd. Mae'r adroddiad hwn yn defnyddio ESP 2013, a gyhoeddwyd gan Eurostat. Cyhoeddwyd gwybodaeth ac arweiniad manwl ar ESP 2013 gan Swyddfa Ystadegau Gwladol y DU ac mae i'w gweld yma: <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/user-guidance/health-and-life-events/revised-european-standard-population-2013--2013-esp-/index.html>.

Proffiliau Canlyniad Triniaeth (TOPs)

Mae'r proffiliau hyn yn mesur y newidiadau yn nodweddion cleientiaid yn rheolaidd yn ystod y driniaeth ac wrth gau achosion. Mae'r ystadegau cryno ar ganlyniadau triniaeth a gynhwysir yn yr adroddiad hwn yn defnyddio gwybodaeth a gesglir ar ddechrau'r driniaeth (TOPs cychwynnol) ac mewn adolygiad dilynol a wneir yn gyffredinol bob tri mis (TOPs adolygu), fel arfer fel rhan o adolygiad o'r cynllun gofal ac adeg eu rhyddhau (TOPs terfynol).

Mae mwy o wybodaeth am gyflwyno TOPs ar gael o: [Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru \(nhs.wales\)](#)

Dulliau Triniaeth

Gellir gweld disgrifiad o'r dulliau triniaeth yn Atodiad 1 o'r Canllawiau Diffiniadau Busnes diweddaraf, a geir yn: Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru (nhs.wales)

Dangosyddion Perfformiad Allweddol

Daeth y gyfres ddiwygiedig o ddangosyddion yn weithredol o fis Gorffennaf 2012. Ers eu gweithredu, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn monitro'r dangosyddion perfformiad hyn ac wedi adnewyddu canllawiau gan ystyried profiad gweithredol.

Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth yma: [Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru \(nhs.wales\)](#)